

Accrual accounting. Viz Accounting.

Accrual basis. Základna časového rozlišení. Účetní metoda, která znázorňuje vynaložené výdaje a získané příjmy za jakýkoli daňový rok. Na rozdíl od finančního účetnictví (cash basis of accounting), výdaje, aby byly odečitatelné, nemusejí být zaplacený, ani nemusí být přijat příjem, který je zdanitelný. Bezpracný příjem (např. předplacený úrok a renta) se obecně zdaňuje v roce, kdy byl přijat, bez ohledu na účetní metodu užitou plátcem daně. Viz Accounting.

Accrual, clause of. Viz *Accruer, clause of*.

Accrual method of accounting. Viz Accounting.

Accrue. Přirůstat. Odvozeno z latiny, „ad“ a „creso“, přirůstat. V minulém čase ve smyslu náležitý a splatný; převedený. Znamená vzrůst; zvětšit se; nastat na základě růstu; být přidán jakožto přírůstek, zisk nebo škoda. Získaný; splatný; udělaný nebo vykonaný; zralý; který se stal; získaný; převedený; který byl vytvořen; který byl způsoben. H. Liebes & Co. v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 9, 90 F.2d 932, 936. Připojit k něčemu, jako např. podřízený nebo vedlejší nárok nebo nebo požadavek vyplývá z hlavního a je k němu připojen. Lifson v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 8, 98 F.2d 508.

Tento výraz se rovněž používá na nezávislé nebo původní nároky a znamená vzniknout, stát se, vstoupit v platnost nebo začít existovat; vtělit, jako např. spojení „The right of action did not accrue within six years“ (Právo žalovat během šesti let nenastalo). Amy v. DuBuque, 98 U.S.470, 476, 25 L. Ed. 228. Stát se existujícím právem nebo nárokem; udát se. Viz také Vested.

Cause of action. Důvod k žalobě. Důvod k žalobě „accrues“ (nastává) tehdy, kdy může být na základě něho vedeno řízení a právo se v tomto směru liší v jednotlivých státech USA a liší se i podle povahy žaloby (např. druh porušení smlouvy, mimosmluvní porušení, aj.). Dillon v. Board of Pension Com'rs of City of Los Angeles, 18 Cal.2d 427, 116 P.2d 37, 39. Např. důvod žaloby může „nastat“ v den, kdy byla utrpěna škoda, a nikoli v den, kdy začnou působit příčiny nebo důvody, které nakonec vedou k újmě, City of Philadelphia v. Lieberman, C.C.A. Pa., 112 F.2d 424, 428; v den újm, Frederics v. Town of Dover, 125 N.J.L. 288, 15 A.2d 784, 787; kdy byla způsobena skutečná škoda, National Lead Co. v. City of New York, C.C.A.N.Y., 43 F.2d 914, 916; jakmile došlo k porušení smlouvy, Wichita Nat. Bank v. United States Fidelity & Guaranty Co., Tex. Civ. App., 147 S.W.2d 295, 297; při zanedbání právní pomoci žaloba, kdy klient ví nebo by měl vědět o chybě právního zástupce, Hendrickson v. Sears, 365 Mass. 83, 310 N.E.2d 131. Časový okamžik, v němž „nastává“ důvod žaloby, je důležitý pro účely běhu pravidel o promlčení.

Taxation. Zdanění. Příjem „narůstá“ plátcem daně, když mu vznikne zákonně stanovené nebo nepodmíněné právo na jeho příjem. Franklin County Distilling Co. v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 6, 125 F.2d 800, 804, 805. Avšak nikoli dříve, než bude existovat rozumná naděje, že právo bude přeměněno do peněz nebo jejich ekvivalentu. Swastika Oil & Gas Co. v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 6, 123 F.2d 382, 384. Tam, kde plátcem daně podává daňová přiznání na základě časového rozlišení, položka „přirůstá“, jestliže dojde ke všem okolnostem, na základě nichž se stanoví splatná částka a určí závazek plátcem daně. Hudson Motor Car Co. v. U.S.,

Ct. Cl., 3 F. Supp. 834, 847. Daň „narůstá“ kodečtení, jestliže dojde ke všem okolnostem, na základě nichž se stanoví částka daně a určí příslušný závazek plátcem daně, i když dosud nedošlo k vyměření nebo nenastala splatnost. Elmhirst v. Duggan, D.C.N.Y., 14 F. Supp., 782, 784.

Accrued alimony. Časově rozlišené (narostlé) výživné. Výživné, které je splatné, ale dosud nebylo zaplacen.

Accrued compensation. Časově rozlišená (narostlá) odměna. Odměna, která byla vydávána, ale dosud nezaplacen.

Accrued depreciation. Časově rozlišené odpisy. Původně nazývány akumulované odpisy. Akumulace poplatků provedená za určitou dobu k náhradě základního prostředku. Část užitečné životnosti, která uplynula pro účely daňového a finančního výkazu. State ex rel. City of St. Louis v. Public Service Commission, 341 Mo. 920, 110 S.W.2d 749, 768. Ztráta, která není obnovena běžnou údržbou, a která vzniká v důsledku všech faktorů způsobujících konečné odepsání majetku, včetně opotřebení, poškození, rozpadu a nevhodnosti. Iowa—Illinois Gas & Electric Co. v. Iowa City, 255 Iowa 1341, 124 N.W.2d 840, 845. Viz také Depreciation (Accumulated Depreciation).

Accrued dividend. Časově rozlišená dividend. Podíl čistého zisku, který byl oznámen, ale dosud nebyl vyplacen jako dividend.

Accrued expense. Časově rozlišené výdaje. Výdaje, které byly vynaloženy, ale dosud nebyly ani vyúčtovány, ani zaplacený.

Accrued income. Časově rozlišený příjem. Příjem, který byl vydáván, ale dosud nebyl vyúčtován a dosud nemůže být obdržen. In re Schlinger's Will, 48 Misc.2d 345, 438, 265 N.Y.S.2d 32, 35.

Accrued interest. Nahromaděný úrok. Úrok, který byl akumulován, ale dosud nebyl ani nemůže být zaplacen (přípsán).

Accrued liability. Časově rozlišené pasívum. Závazek nebo dluh, který má být v daném účetním období splněn, avšak který dosud nebyl zaplacen nebo dosud není splatný.

Accrued right. Nastalé právo. Důvod k žalobě, který nastal, např. zákonné oprávnění žádat o zadostiučinění. Viz Accrue (Cause of action).

Accrued salary. Časově rozlišený plat. Odměna zaměstnanci, kterou zaměstnavatel musí zaplatit, ale která ještě není splatná.

Accrued taxes. Časově rozlišené daně. Daně, které jsou řádně zahrnuty do daného účetního období, ale dosud nebyly zaplacený nebo dosud nejsou splatné.

Accruer (nebo accrual), clause of. Přirůstková doložka. Výslovná doložka, často se vyskytující v případě darů na základě listiny nebo závěti osobám jako společným držitelům, která předpokládá, že v případě smrti jednoho nebo více beneficentů přejdou jeho podíly na toho nebo na ty, kdo přežili. Říká se pak, že podíl toho, kdo zemřel, *accrue* (přirůstá) ostatním.

Accruing. Narůstající. Nemající všechny náležitosti; v procesu zrání. To, co uzraje nebo dospěje nebo může v budoucnosti dospět a stát se uděleným právem, dostupným nárokem nebo důvodem pro žalobu. Vznikající na základě vzrůstu nebo zvětšení se. Globe Indemnity Co. v. Bruce, C.C.A. Okl., 81 F.2d 143, 153.

Accounting. Účetnictví. Zařazení příjmů a výdajů, které byly získány nebo vynaloženy, ale dosud nebyly inkasovány nebo zaplacený, do účetního období, v němž byl příjem získán nebo výdaj vynaložen.

Accruing costs. Narůstající náklady. Náklady a výdaje, které byly vynaloženy po rozsudku.

Accruing interest. Narůstající úrok. Nabíhající nebo akumulující se úrok, který se odlišuje od narostlého (accrued) nebo splatného úroku. Úrok, který se denně akumuluje na hlavní dluh, ale dosud nebyl zaplacen nebo dosud není splatný.

Accruing right. Narůstající právo. To, které roste, rozšiřuje se, nebo se zvětšuje.

Acct. Zkratka pro „account“ (účet), která má od nepaměti takové univerzální použití, že soudy berou její význam úředně na vědomí.

Accumulated depreciation. Viz Accrued depreciation.

Accumulated dividend. Akumulovaná dividend. Dividenda splatná akcionáři, která nebyla zaplacená. Viz Accumulative dividends; Dividend (Cumulative).

Accumulated earnings credit. Akumulovaný zůstatek výdělků. Odpočet povolený při dosažení akumulovaného zdanitelného zisku pro účely stanovení akumulované daně z výdělků. Viz Accumulated earnings tax; Accumulated taxable income.

Accumulated earnings tax. Akumulovaná daň z výdělků. Zvláštní daň ukládaná společností, které spíše akumulují (než rozdělují prostřednictvím dividend) svůj zisk nad rozumné potřeby běžného podnikání. Akumulovaná daň z výdělků se ukládá na akumulovaný zdanitelný příjem vedle daně ze zisku společnosti (corporate income tax). I.R.C. (Daňový zákoník) 531 násl. Viz také Accumulated taxable income; Excess profits tax.

Accumulated legacy. Nahromaděné dědické odkazy. Část pozůstalosti, určená k rozdělení, která dosud nebyla zaplacená odkazovníkům nebo obdarovaným.

Accumulated profits. Akumulované zisky. Nahromaděný rezervní fond nebo nerozdělený zisk. Flint v. Commissioner of Corporations and Taxation, 312 Mass. 204, 43 N.E.2d 789, 791, 792. Takové zisky zahrnují zisky, které byly vydávány a investovány. Commissioner of Corporations and Taxation v. Filoon, 310 Mass. 374, 38 N.E.2d 693, 698, 700.

Accumulated surplus. Akumulovaný rezervní fond. V zákonech týkajících se zdanění společností se tento výraz vztahuje k fondu, který má společnost jako přebytek svého kapitálu a pasiv. Viz Retained earnings.

Accumulated taxable income. Akumulovaný zdanitelný příjem. Základ, na který se uvaluje akumulovaná daň z výdělků. V zásadě je to zdanitelný příjem společnosti upravený z hlediska určitých položek (např. federální daň z příjmu, přebytekové příspěvky na dobročinnost, odpočet přijatých dividend) bez odpočtu zaplacených dividend a akumulovaného zůstatku výdělků. I.R.C. (Daňový zákoník) 535. Viz Accumulated earnings tax.

Accumulations. Akumulace, přírůstky. Růst na základě trvalých nebo opakovaných dodatků, nebo, doslovně vzato, znamená buď zisk narůstající z prodeje základních prostředků nebo růst odvozený z jejich investování, nebo obojí. Přidání úroku nebo příjmu z fondu k hlavní položce podle ustanovení poslední vůle nebo

listiny, která brání jejich spotřebování. Jestliže vykonatel nebo jiný trustee (správce) shromažďuje nájemné, dividendy a jiný příjem, který obdrží, zachází s ním jako s kapitálem, investuje ho, vytváří z příjmu z toho odvozeného nový kapitál, ten investuje atd., říká se, že akumuluje fond, a že kapitál a takto získaný narostlý příjem tvoří *accumulations*.

Accumulations, rule against. Pravidlo proti akumulacím. Pravidlo, které činí neplatnou akumulaci příjmu přesahující období věčnosti.

Accumulation trust. Akumulační trust (viz *tam*). Trust majetku, při němž je správce povinen akumulovat příjem po časové období před jeho rozdělením.

Accumulative. Kumulativní. To, co akumuluje nebo je hromaděno; přídavný, dodatečný. Říká se o několika věcech spojených dohromady, nebo o jedné věci přidávané k druhé.

Accumulative dividends. Kumulativní dividendy. Totéž, co cumulative dividends; charakteristické pro dohody prioritních akcionářů, na základě nichž tito akcionáři obdrží své dohodnuté dividendy před běžnými akcionáři. Dividendy, které se kumulují z roku na rok, jestliže nejsou vypláceny. Viz Dividend (Cumulative).

Accumulative judgment. Dodatkový rozsudek. Jestliže osoba již byla uznána vinnou a odsouzena a je proti ní vydán druhý nebo doplňující rozsudek, jeho výkon je odložen, dokud nebude vykonán první rozsudek, pak takový druhý rozsudek je nazýván *accumulative* (dodatkový). Viz také Accumulative sentence.

Accumulative legacy. Dodatkový dědický odkaz. Druhý, dvojitý nebo dodatečný odkaz; odkaz daný jako dodatek k jinému, udělenému na základě téhož nebo jiného instrumentu. Viz také Legacy.

Accumulative sentence. Dodatkový trest. Trest, který je dodatečně uložen obžalovanému, který byl uznán vinným na základě obžaloby obsahující několik bodů, z nichž každý se týkal jiného trestného činu, nebo který je uznán vinným zároveň za několik různých trestných činů; přičemž každý z takových trestů začne běžet po uplynutí jiného. Konsekutivní tresty. Viz Sentence.

Accusation. Obžaloba. Formální obvinění proti osobě v tom smyslu, že tato osoba je vinná trestným činem, které je předloženo soudu nebo magistrátu, příslušnému k vyšetření uvedeného trestného činu. Viz Accuse; Indictment; Information.

Accusatory body. Obžalovací orgán. Takový orgán, jako je např. velká porota, jejíž povinností je provést dokazování k určení, zda má být osoba obžalována (vzneseno proti ní obvinění) z trestného činu; nutno odlišovat od námitkové nebo malé poroty, jejíž povinností je zjistit vinu nebo nevinu.

Accusatory instrument. Obžalovací dokument. Dokument, v němž je uvedeno obvinění z trestného činu, jako je obžaloba, žaloba podaná prokurátorem (information) nebo žaloba (complaint).

Accusatory part. Obžalovací část. „Obžalovací část“ obžaloby je ta část, kde je uveden trestný čin.

Accusatory pleading. Obžalovací proces. Obžaloba nebo žaloba (complaint), v níž je osoba obžalována z trestného činu a na základě níž vláda (akovou osobu staví před soud. Fed. R. Crim. P. (Federální pravidla pro trestní řízení) 3.

Accusatory procedure. Obžalovací systém řízení. Systém americké právní teorie, podle něhož vláda vznáší obžalobu a nese břemeno prokázání viny osoby za trestný čin; který je třeba odlišovat od inkvizičního systému. Rogers v. Richmond, 365 U.S. 534, 81 S. Ct. 735, 5 L. Ed.2d 760.

Accusatory stage. Obžalovací stadium. Stadium trestního řízení, v němž vzniká obžalovanému právo na obhajobu; takové právo vznikne, jakmile úřední osoby obviněného zatknou a provedly výslech, který sám o sobě vede k získávání inkriminujících prohlášení. People v. Bilderbach, 62 C.2d 757, 44 Cal. Rptr. 313, 315, 401 P.2d 921.

Accuse. Obžalovat, obvinít. Podat formální obvinění proti osobě s tím, že je vinna z trestného činu nebo přestupku, před soudem nebo magistrátem příslušným k projednání uváděného trestného činu. Viz také Indictment; Information.

Accused. Obžalovaný, obviněný. Obecný název pro žalovaného v trestní věci. Osoba se stává „accused“ (obžalovaným) ve smyslu záruky rychlého procesu až okamžikem, kdy byla proti ní vznesena buď formální obžaloba nebo žaloba podaná prokurátorem (information), nebo kdy začne podléhat skutečným omezením své svobody na základě vzetí do vazby, podle toho, k čemu dojde dříve. State v. Almeida, 54 Haw. 443, 509 P.2d 549, 551.

Accuser. Žalobce. Osoba, která podává obžalobu (např. stát USA nebo Spojené státy americké v trestních věcech). Osoba, která podepisuje a přísahá na obvinění, nařizuje, aby byla vznesena obvinění, nebo má jiný než úřední zájem na trestním stíhání obviněného. U.S. v. Orsic, AFCMR, 8 M.J. 657, 658.

Accustomed. Ustálený, obvyklý. Obvyklý; často používaný; synonymum s „usual“ nebo „customary“ (obvyklý).

A ce. Za tímto účelem.

A cel jour. V tento den.

Acequia. Strouha. Příkop, kanál nebo koryto, jímž je vedena voda, odkloněná od svého přirozeného toku, pro zavlažování nebo jiné účely; veřejné kanály.

Ac etiam. (Lat. A také.) Uvedení výroku reálného důvodu žaloby, původně užívané v případech, kdy bylo nutné tvrdit fiktivní důvod žaloby k tomu, aby byla dána příslušnost soudu, a rovněž reálný důvod v souladu se zákony. Někdy psáno *acetiam*. Viz Bill of Middlesex pod heslem Bill, definice 2.

Achieve subject matter. Dosáhnout předmětu. Anglický ekvivalent pro patentability (patentovatelnost). Mesta Mach. Co. v. Federal Machine & Welder Co., C.C.A. Pa., 110 F.2d 479, 480.

Acid ratio test. Zkouška ohněm. Metoda finanční analýzy zahrnující poměr hotovosti a pohledávek vůči současným pasívům. Částka hotovosti, zpeněžitelných cenných papírů a pohledávek dělená současnými pasívami. Rovněž nazývána „quick ratio“ (rychlý poměr).

Acknowledge. Uznat. Doznat, přiznat nebo připustit; vyznat; uznat něčí úkony a přijmout za ně odpovědnost.

Acknowledgment. Uznání. „Uznat“ znamená připustit, potvrdit, prohlásit, osvědčit, přiznat, doznat, svěřit nebo uznat jako skutečné. Favello v. Bank of America Nat. Trust & Savings Ass'n, 24 Cal. App.2d 342, 74 P.2d

1057, 1058. Přijetí nebo potvrzení závazku nebo odpovědnosti. Weyerhaeuser Timber Co. v. Marshall, C.C.A. Wash., 102 F.2d 78, 81. Většina států USA přijala Uniform Acknowledgment Act (Zákon o jednotném uznání). Viz také Receipt.

Debt. Dluh. Uznání ze strany dlužníka věřitelovy pohledávky nebo práva na žalobu, které by obnovilo vynutitelnost dluhu prošlého na základě zákona o promlčení. Částečné zaplacení závazku, které nařizuje zákon o promlčení, je formou „uznání dluhu“. In re Badger's Estate, 156 Kan. 734, 137 P.2d 198, 205.

Instruments. Dokumenty. Formální prohlášení osoby, která dokument vyhotovila, před zmocněným úředníkem, že je to její svobodný úkon a dokument. Osvědčení úředníka k takovému dokumentu, že byl takto uznan. Viz také Certificate of acknowledgement; Jurat; Notary Public; Verification.

Paternity. Otcovství. Uznání nebo připsání toho, že dítě je vlastní. Uznání otcovského vztahu buď na základě písemné dohody, ústních prohlášení nebo výroků, na základě života, činů a chování stran, nebo na základě jakéhokoli jiného uspokojivého důkazu, že vztah byl uznán a připsán.

A.C.L.U. American Civil Liberties Union. Americký svaz pro občanské svobody.

A communi observantia non est recedendum. Od obecného dodržování (pravidel) se nemá ustupovat; nemá se ustupovat od obecné zvyklosti. Maxima původně aplikovaná na praxi soudů, na staré a zavedené formy řízení a převodů, a obecně na profesionální zvyklosti. Lord Coke toto spojení používá ve vztahu k obecnému odbornému názoru.

A confectione. Od učinění, od zhotovení.

A confectione praesentium. Od zhotovení dokumentů.

A consiliis. (Lat. *consilium*, rada). Od poradce; poradce. Tohoto výrazu užívají někteří autoři v kontinentálním právu namísto *a responsis*.

A contrario sensu. Na druhé straně; v opačném smyslu.

Acquainted. Obeznamený. Mající osobní, důvěrnou znalost osoby, události nebo věci. „Acquaintance“ (obeznámenost, známost) vyjadřuje méně než „familiarity“ (důvěrná znalost); a familiarity méně než „intimacy“ (intimní znalost). Známost vyplývá z příležitostného styku, důvěrná známost z denního styku, intimní známost z neomezeného styku. Atkins Corporation v. Tourny, 6 Cal.2d 206, 57 P.2d 480, 483. Pojmy být „personally acquainted with“ (mít osobní známost s) a „know personally“ (osobně znát) jsou ekvivalentní, a Kelly v. Calhoun, 95 U.S. 710, 24 L. Ed. 544. Jestliže se používá ve vztahu k dokumentu, k němuž je připojeno osvědčení nebo přísežné prohlášení (ověření), znamená to podstatnou znalost předmětu tohoto dokumentu.

Acquereur. Nabyvatel. Ve francouzském a kanadském právu ten, do nabývá právního titulu, zejména k nemovitému majetku, na základě koupě.

Acquest. Věc nabytá jinak než dědictvím. Nově nebo na základě koupě nabytý majetek.

Acquets. V kontinentálním právu majetek, který byl získán koupí, darem nebo jinak než děděním. Nemovitý majetek, kterého bylo nabyto jinak než děděním. Zisky

nebo výtěžky z majetku, jako např. mezi manželem a manželkou. Civil Code La. (Občanský zákoník státu Louisiana) čl. 2338. Zisky z veškerého movitého majetku, který spravuje manžel, a požitky, oprávněné nebo faktické, z produkce společného podnikání manžela a manželky, a z majetku, který mohou během manželství nabyt, ať již dary, které jsou jim poskytnuty oběma společně, nebo koupí, nebo jakýmkoli obdobných způsobem, i kdyby byla koupě uskutečněna pouze jménem jednoho z nich a nikoli jménem obou. Viz Community property; Conquests.

Acquiesce. Mlčky souhlasit. Dát mlčky souhlas k transakci, k nabytí práva, nebo k jakémukoli úkonu na základě pouhého mlčení, nebo bez výslovného souhlasu nebo uznání.

Acquiescence. Tichý souhlas, (rezignované) přijetí. Jednání, které uznává existenci nějaké transakce a které zamýšlí, alespoň do určité míry, takovou transakci provést nebo dovolit, aby byla uskutečněna. Je to určitý úkon, jehož cílem není záměrně schválit původní transakci, o níž je známo, že je zrušitelná (napadnutelná z důvodu neplatnosti), ale který uznává, že tato transakce existuje, a zamýšlí, alespoň do určité míry, ji uskutečnit a získat nebo nárokovat výhody z ní vyplývající, a tím se liší od „confirmation“ (potvrzení), které zahrnuje promyšlený úkon, jehož cílem je obnovit a schválit transakci, o níž je známo, že je zrušitelná. De Boe v. Prentice Packing & Storage Co., 172 Wash. 514, 20 P.2d 1107, 1110. Pasivní vyhovění něčemu nebo uspokojení; které se odlišuje na jedné straně od zjevného souhlasu a na druhé straně od opozice nebo otevřeného nesouhlasu. Paul v. Western Distributing Co., 142 Kan. 816, 52 P.2d 379, 387. Jednání, z něhož lze rozumně usuzovat na souhlas. Frank v. Wilson & Co., 24 Del. Ch. 237, 9 A.2d 82, 86. Ekvivalentní souhlasu, dovozovanému z mlčení se znalostí věci nebo z povzbuzení a předpokládá znalost věci a souhlas. Zahrnuje tichý souhlas, součinnost, akceptaci nebo schválení. Natural Soda Products Co. v. City of Los Angeles, Cal. App., 132 P.2d 553, 563. Tiché projevení souhlasu. Opomenutí učinit jakékoli námitky. Podřízení se úkonu, o němž osoba věděla. Existuje tam, kde osoba ví nebo by měla vědět, že je oprávněna prosadit své právo nebo zpochybnit určitou transakci a opomene tak učinit po tak dlouhou dobu, která by odpovídala tomu, že tato osoba zamýšlela zanechat své právo nebo se ho vzdát. Yench v. Stockmar, C. A. Colo., 483 F.2d 820, 834.

Je třeba jej odlišovat od zjevného souhlasu na jedné straně a otevřeného nesouhlasu nebo opozice na straně druhé.

Acquiescence (tichý souhlas) a **laches** (nečinnost) jsou pojmy příbuzné, ale nikoli ekvivalentní. První z nich je podvolení se existujícímu stavu věci nebo spokojení se s tímto stavem, zatímco nečinnost zahrnuje opomenutí učinit to, co by strana měla učinit pro svůj vlastní prospěch nebo ochranu. Nečinnost v tomto smyslu může tedy být důkazem tichého souhlasu. Nečinnost (**laches**) znamená pouze pasivní souhlas, zatímco tichý souhlas (**acquiescence**) zahrnuje aktivní souhlas. Ve věci Wilbur's Estate, 334 Pa. 45, 5 A.2d 325, 331. „Acquiescence“ se vztahuje k nečinnosti během provedení nějakého úkonu, zatímco „laches“ se vztahuje k prodloužení poté, co úkon byl učiněn.

Viz také Admission; Confession; Estoppel; Nonacquiescence; Ratification.

Administrative agencies. Správní agentury (komise). Politika správní agentury spočívající v souhlasu s tím, že bude vázána soudním precedentem, který je v rozporu s tím, jak agentura interpretuje svůj organizační statut. *Srovnej* Nonacquiescence.

Acquiescence, estoppel by. Překážka na základě tichého souhlasu. Tichý souhlas je druhem estoppelu (překážky uplatnění nároku). Estoppel vzniká tam, kde strana, která je si vědoma svých práv, nechá druhou stranu jednat na základě její mylné znalosti svých práv. Újma, ke které dojde v důsledku tichého souhlasu jedné osoby v procesní věci druhé osoby ke škodě této druhé osoby vytváří „estoppel“. Lebold v. Inland Steel Co., C.C.A. Ill., 125 F.2d 369, 375. Pasivní jednání na straně toho, kdo zná skutečnosti, může být základem estoppelu. Winslow v. Burns, 47 N.M. 29, 132 P.2d 1048, 1050. Musí být zjevné, že strana, která má být zastavena (estopped), byla povinna na základě slušnosti a dobré znalosti promluvit a že strana uplatňující estoppel se spolehla na tichý souhlas a na základě toho byla mylně vedena ke změně svého postavení ke své újmě. Sherlock v. Greaves, 106 Mont. 206, 76 P.2d 87, 91. Viz také Estoppel.

Acquiescentis plegiis. Writ, který původně chránil ručitele proti věřiteli, který odmítá ručitele zprostit závazku poté, co byla pohledávka uspokojena.

Acquire. Nabytí, získat. Získat jakýmkoli prostředky, obvykle na základě vlastního úsilí; získat jako vlastní; obdržet na základě hledání, úsilí, investování, praxe nebo koupě; získat jakýmkoli způsobem; přijít k něčemu. Ve smluvním a dědickém právu stát se vlastníkem majetku; nabytí majetku do vlastnictví. Získat vlastnictví k něčemu. Commissioner of Insurance v. Broad Street Mut. Casualty Ins. Co., 312 Mass. 261, 44 N.E.2d 683, 684. Úkon, jímž se získává něco, co již může existovat, nebo co může být vytvořeno prostředky používanými k nabytí takové věci. Ronnow v. City of Las Vegas, 57 Nev. 332, 65 P.2d 133, 140. Někdy používáno ve smyslu „procure“ (opatřit). Neznamená nutně, že přišel právní titul. Zahrnuje získání na základě odkazu v závěti. U.S. v. Merriam, 263 U.S. 179, 44 S. Ct. 69, 70, 68 L. Ed. 240. Viz také Accession; Acquisition; Purchase.

Acquired rights. Nabytá práva. Taková oprávnění, kterých někdo přirozeně nepožívá, ale která existují v důsledku toho, že je někdo získal, jako např. suverenita, nebo právo dávat rozkazy, nebo vlastnické právo.

Acquired surplus. Získaný přebytek. Přebytek vznikající na základě změn kapitálové struktury jedné nebo více obchodních firem; např. z koupě jedné firmy jinou firmou.

Acquisition. Získání, nabytí. Úkon, kdy se osoba stane vlastníkem určitého majetku; úkon, jímž někdo nabyde nebo získá majetek týkající se čehokoli. State ex rel. Fisher v. Sherman, 135 Ohio St. 458, 21 N.E.2d 467, 470. Užíváno rovněž pro nabytou věc. Vzetí se souhlasem nebo bez něj. Scribner v. Wikstrom, 93 N.H.17, 34 A.2d 658, 660. Tento pojem se vztahuje zejména k materiální drůbě získané jakýmkoli prostředky. Jones v. State, 126 Tex. Cr. R. 469, 72 S.W.2d 260, 263.

Viz Accession; Acquire; Purchase; Tender offer.

Derivative acquisitions (odvozené způsoby nabývání) jsou takové, které jsou získány z jiných. Zboží a movité věci mohou měnit vlastnický na základě zákona v případech propadnutí majetku, dědické posloupnosti,

manželství, soudního rozsudku, insolventnosti a intestátní posloupnosti (dědění ze zákona); nebo na základě úkonu stran, jako např. darem nebo prodejem.

Original acquisition (původní nabytí) je takové, jímž si člověk zajišťuje vlastnictví k věci, která není v době, kdy jí nabývá a za v té době existujících podmínek vlastnictvím jakékoli jiné osoby. Může vyplývat z okupace, přírůstku, duševní práce — zejména z vynálezů, které jsou zajišťovány patentovými právy, a z autorství ke knihám, mapám a plánům, které je chráněno autorskými právy.

Nabytí může vyplývat z úkonu strany samotné nebo z úkonu těch, kteří mají oprávnění za ni jednat, jako v případě nezletilých dětí.

Acquisitive offenses. Majetkové trestné činy. Generický pojem pro všechny formy krádeže a trestných činů proti právnímu titulu k majetku nebo jeho držbě.

Acquit. Zprostit. Osvobodit, uvolnit nebo zbavit, jako např. ze závazku, břemene nebo obvinění. Někoho zprostit závazku nebo odpovědnosti; nebo legálně potvrdit nevinu osoby obviněné z trestného činu. *Viz také* Acquittal.

Acquitment. *Viz* Absolution.

Acquittal. Zproštění. *Contracts.* Smlouvy. Zproštění, uvolnění nebo zbavení povinnosti, odpovědnosti nebo závazku.

Criminal law. Trestní právo. Právní a formální potvrzení nevinu osoby, která byla obviněna z trestného činu; zproštění osoby z obvinění nebo její osvobození; shledání nevinou. Rovněž ten, kdo je legálně zproštěn podle rozsudku vydaného jinak než na základě výroku poroty, jako např. tam, kde je zproštěn magistrátem z důvodu nedostatečnosti důkazů, nebo kde je obžaloba soudem zamítnuta nebo kde bylo vzneseno *nol. pros.* (nolle prosequi). Nebo se může vyskytnout dokonce i tehdy, jestliže nikdy nebyla porotě položena otázka viny nebo nevinu, jako např. tam, kde obžalovaný, který byl zadržen na základě obžaloby nebo žaloby podané prokurátorem, je osvobozen, protože nebyl předveden k soudnímu líčení v zákonně stanovené lhůtě.

Acquittals in fact (faktická zproštění) jsou ta, k nimž dochází tehdy, když na základě soudního líčení vysloví porota výrok o nevině.

Acquittals in law (zákonná zproštění) jsou ta, která se uskutečňují přímo na základě zákona; jako např. osoba byla obviněna pouze jako účastník a hlavní pachatel byl zproštěn.

Viz Autrefois acquit; Jeopardy; Nolle prosequi; Verdict.

Feudal law. Feudální právo. Závazek na straně vazala, který je současně lenním pánem (mesne lord), chránit svého poddaného před jakýmkoli nároky, požadavky nebo obtěžováním ze strany vrchních pánů, které by vyplývaly ze služeb, jimiž je vůči nim tento vazal povinován.

Acquittance. Kvittance. Písemné zproštění, v němž jedna osoba se zprošťuje závazku zaplatit peníze nebo splnit povinnost. Toto slovo, přestože není v přísném slova smyslu synonymem s výrazem „receipt“ (stvrzenka), je zahrnuje. Stvrzenka je jednou z forem kvitance; jinou je zproštění (discharge). Stvrzenka na celou částku je kvitancí a stvrzenka na část pohledávky nebo závazku je kvitancí *pro tanto*.

Acquitted. Zproštěný; osvobozený; očištěný z obvinění. Soudně zproštěný obvinění; zproštěný dluhu apod. Zahrnuje jak civilní, tak trestní řízení. *Viz* Acquittal.

Acre. Akr. Množství půdy obsahující 160 rodů (latí) čtverečních, 4,840 yardů čtverečních, nebo 43,560 stop čtverečních půdy, v jakémkoli tvaru. *Viz* Land measure.

Net acre. Čistý akr. Množství skutečných akrů, které může být použito pro stavební parcely po výstavbě silnic, chodníků apod.

Acre foot. Akrová stopa. 325,850 galonů, nebo množství vody, které pokryje jeden akr do výše jedné stopy.

Acre right. Akrové právo. Původně podíl obyvatele města ve státě Nová Anglie na společných pozemcích. Hodnota akrového práva byla v každém městě stanovena pevnou částkou, v různých městech se však lišila. Desetiakrová parcela nebo právo v určitém městě se rovnaly 113 akrům vysočiny a 12 akrům louky a byl zachovávan určitý přesný poměr mezi akrovým právem a dobře prodejnými pozemky.

Across. Přes, napříč. Ze strany na stranu. Příčně ve vztahu k délce. Může znamenat „over“ (přes), nebo „upon and along“ (na a podél), nebo „upon“ (přes) nebo „within“ (v rámci).

ACRS. *Viz* Accelerated Cost Recovery System.

Act, s. Čin, skutek, jednání; zákon. Znamená vnější projev vůle jednatele. Restatement, Second, Torts (Druhý Restatement, Delikty) 2. Vyjádření vůle nebo účelu, nescoucí myšlenku provedení činu; především to, co bylo učiněno nebo co se činí; výkon moci nebo účinek, jehož příčinou je moc; plnění; skutek. V nejobecnějším smyslu toto slovo znamená něco učiněné nějakou osobou dobrovolně; výkon moci jednotlivce; účinek ve vnějším světě objektivně vyvolaný výkonem moci osoby, na základě úmyslu a bezprostředně způsobený vlastní vůlí. V techničtějším smyslu znamená něco, co je dobrovolně učiněno nějakou osobou a co je takového charakteru, že se s tím spojují určité právní následky. Tak dárce nebo postupitel uznává, že převod je jeho „act and deed“ (úkonem a skutkem), přičemž tyto pojmy jsou synonyma. Může znamenat něco, co bylo učiněno jednotlivcem, jakožto soukromým občanem, nebo jakožto úředníkem; nebo kolektivem lidí, jako je legislativa, rada, nebo soudní dvůr; zahrnuje nejen pouhé fyzické činy, ale i dekrety, výnosy, právní předpisy, rozsudky, usnesení, výroky a rozhodnutí. Některé obecné předpisy vydávané Kongresem Spojených Států jsou přijímány ve formě „joint resolutions“ (společných usnesení) a mají stejnou právní sílu a účinky jako předpisy ve formě „acts“ (zákonů).

Acts under private signature (vlastnoručně podepsané úkony) jsou takové úkony, které byly učiněny soukromými osobami a jsou jimi podepsány.

Criminal act. Trestný čin. Vnější projev vůle nějaké osoby, který je předpokladem trestní odpovědnosti. Nemůže být trestný čin bez nějakého činu či úkonu, ať již afirmativního (souhlasného) nebo negativního. Opo-
menutí jednat nebo nečinnost mohou zakládat čin pro účely trestního práva.

Legislative act. Zákonodárný akt, zákon. Alternativní název pro statutory law (zákon). Návrh zákona, který byl zákonodárcem přijat jako zákon. Navrhovaná zákonná úprava se nazývá při předložení první zákonodárné sněmovně návrhem zákona (bill). Když je postupována

další zákonodárné sněmovně, může být uváděna jako „act“ (zákon). Po uvedení v zákon mohou být pojmy „law“ a „act“ (zákon) užívány promiscue. Zákon má stejnou právní sílu jako společně usnesení (joint resolution), ale technicky jej lze odlišit, neboť má odlišnou formu a je uváděn slovy „Be it enacted“ (budiž uzákoněno) namísto „Be it resolved“ (budiž usneseno).

Acts (zákony, úkony) jsou buď veřejné nebo soukromé. Public acts (veřejné zákony, rovněž nazývané general acts nebo general statutes, nebo statutes at large) jsou takové, které se vztahují obecně na společnost, nebo vytvářejí univerzální pravidla pro regulaci státu jako celku. Private acts (soukromé zákony, původně nazývané special, zvláštní) jsou ty, které se vztahují buď k určitým osobám (osobní zákony), nebo k určitým místům (místní zákony), nebo které se aplikují pouze na zvlášť určené jednotlivce nebo na jejich soukromé věci. Unity v. Burrage, 103 U.S. 447, 454, 26 L. Ed. 465. Veřejné zákony jsou ty, které se týkají celé společnosti a jimiž se musejí řídit soudy rozhodující podle common law.

„Zvláštní“ zákon (special act) nebo „soukromý“ zákon (private act) je takový, který se aplikuje pouze na zvláštní osoby a na soukromé věci. „Místní zákon“ (local act) je zákon, který se použije pouze ve vztahu k určité části zákonodárné jurisdikce.

Viz také Governmental act; Legislation; Legislative act; Statute.

Private acts (soukromé úkony) jsou úkony činěné soukromými osobami, jako zápisy týkající se příjmů a výdajů, seznamy, stvrzenky, apod.

Public acts (veřejné úkony) jsou úkony, které mají veřejnou úřední moc a které byly učiněny před veřejnými úředníky, jsou autorizovány veřejným razítkem, byly zveřejněny úřadem magistrátu, nebo které jsou výpisem z veřejných rejstříků a byly řádně ověřeny.

Acta diurna. Lat. Denní záznamy. V římském právu denní akta nebo kroniky; veřejné rejstříky nebo přehledy každodenních jednání senátu, lidových shromáždění, soudních dvorů, apod. Předpokládá se, že se podobaly moderním novinám.

Acta exteriora indicant interiora secreta. Vnější jednání naznačují neprozrazené (tajné) myšlenky.

Acta in uno iudicio non probant in alio nisi inter easdem personas. Úkony učiněné v jednom soudním řízení nemohou být důkazem pro jiné řízení, ledaže jsou mezi týmiž stranami.

Acta publica. Lat. Věci všeobecně známé; záležitosti projednané před určitými veřejnými úředníky.

Acte. Akt, listina. Ve francouzském právu označuje dokument nebo formální slavnostní zápis, který ztělesňuje právní potvrzení toho, že něco bylo učiněno, takže odpovídá jednomu významu nebo použití anglického slova „act“.

Actes de naissance (rodné listy) jsou osvědčení o narození a musí obsahovat den, hodinu a místo narození, pohlaví a zamýšlené křestní jméno dítěte a jména rodičů a svědků. *Actes de marriage* (oddací listy) jsou osvědčení o sňatku a obsahují jména, povolání, věk a místa narození a bydliště obou snoubenců a jejich rodičů; jakož i souhlas rodičů a vzájemný souhlas budoucího manžela a manželky býti spolu v dobrém i ve zlém, spolu s obvyklými potvrzeními. *Actes de décès* (úmrtí listy) jsou osvědčení o smrti, která musejí být

vystavena předtím, než může být osoba pohřbena. *Les actes de l'état civil* (matriční listy) jsou veřejné dokumenty.

Acte authentique. Veřejná listina. Listina vyhotovená s určitými předepsanými formalitami, v přítomnosti notáře, starosty, *greffier* (předsedy soudní kanceláře), *huissier* (soudního zřízence) nebo jiného úředníka pověřeného jednat v místě, kde je listina vyhotovována.

Acte de francisation. Průkaz o registraci lodi jako francouzské. Osvědčení o registraci lodi, na základě něhož je stanovena francouzská příslušnost lodi.

Acte d'héritier. Úkon dědice. Jakékoli jednání nebo skutečnost na straně dědice, které projevují jeho úmysl přijmout dědictví; přijetí může být učiněno výslovně nebo mlčky.

Acte extrajudiciaire. Mimosoudní akt, dokument. Dokument doručený soudním zřízencem (*huissier*) na požádání jedné strany vůči druhé straně bez soudního projednávání.

Acting. Zastupující, úřadující. Vykonávající povinnost za jiného. Dočasně úřadující nebo zastávající dočasně funkci nebo postavení nebo dočasně plnící službu, jako např. acting captain, manager, prezident (úřadující kapitán, manažer, prezident). *Pellechia v. Mattia*, 121 N.J.L. 21, 1 A 2d 28. Plníci; provádějící.

Acting executor. Zastupující vykonavatel. Ten, kdo jedná jako vykonavatel pro zemřelého, přičemž není vykonavatelem zákonně ustanoveným ani faktickým vykonavatelem.

Acting officer. Zastupující úředník. Výraz používaný pro designovaného držitele úřadu, který nebyl jmenován, ale je pouze *locum tenens* a vykonává funkce úřadu, na který si sám nečiní nárok.

Acting within scope of employment. *Viz* Scope of employment.

Act in pais. Úkon učiněný mimo soud, který není předmetem záznamu. Listina nebo příslib sjednané mezi dvěma nebo více soukromými osobami na venkově, tzn. podle starého common law přesně na tom místě, kde mají být převedeny, jsou věci *in pais*.

Actio. Lat. Žaloba, proces, právní jednání. V kontinentálním právu žaloba nebo soudní spor; právo na žalobu nebo důvod pro podání žaloby. Tento pojem znamená jak řízení k vynucení práva před soudem, tak právo samotné, které má být vynuceno (dále jen žaloba, pozn. překl.).

Actio ad exhibendum. Žaloba za účelem donucení odpůrce, aby předložil věc nebo právní titul, které má ve své moci. Byla přípravnou žalobou na další žalobu, která byla vždy reálnou žalobou ve smyslu římského práva; to znamená žalobou na vydání věci, ať již byla movitá či nemovitá.

Actio aestimatoria; actio quanti minoris. V trestním právu dva názvy pro žalobu, kterou podává kupující na snížení smluvní ceny úměrně k vadám předmětu, nikoli na zrušení koupě; *iudex* (soudce) však byl oprávněn koupit zrušit.

Actio arbitraria. Žaloba závisící na úvaze soudce. Pokud by odpůrce při jejím projednávání neučinil vůči žalobci změny, tak jak je stanovil podle své úvahy soudce, mohl by být odsouzen.

Actio bonae fidei. Žaloba v dobré víře. Druh žalob, v nichž soudce může při projednávání *ex officio* (z moci úřední) přihlížet k jakýmkoli spravedlivým okolnostem, které mu byly předloženy a které ovlivňují kteroukoli ze sporných stran.

Actio calumniae. Žaloba zaměřená na to, aby žalovanému bylo zabráněno vést bezdůvodné řízení proti žalobci nebo jeho inscenované obviňování. Žaloba pro svévolné stíhání.

Actio civilis. V common law civilní žaloba, která se odlišuje od trestní žaloby.

Actio commodati. Zahrnuje několik žalob vhodných k vynucení závazků vypůjčitele nebo půjčovatele.

Actio commodati contraria. Žaloba vypůjčitele proti půjčiteli na vynucení plnění smlouvy.

Actio commodati directa. Žaloba půjčitele proti vypůjčitel, jejímž hlavním cílem je navrácení půjčené věci.

Actio communi dividundo. Žaloba na soudní rozdělení společného majetku. Její předmět byl analogický řízení o rozdělení (proceedings for partition) v moderním právu.

Actio conductio indebitati. Žaloba, pomocí které žalobce žádá vydání částky peněz nebo jiné věci, kterou omylem zaplatil nebo vydal.

Actio confessoria. Afirmativní petitorní žaloba (žaloba na plnění) na uznání a vynucení služebnosti. Je tak nazývána proto, že je založena na afirmativním (kladném) tvrzení žalobce, že má určité právo na pozemku odpůrce. Odlišuje se od *actio negatoria* (žaloby odpůrčí), která byla podávána k zamítnutí nároku odpůrce na služebnost na pozemku žalobce.

Actio contraria. Protižaloba nebo vzájemná žaloba.

Actio criminalis. Trestní žaloba.

Actio damni injuria. Název pro obecný druh žalob na náhradu škody, zahrnující mnoho druhů sporů z důvodu ztrát způsobených protiprávními činy nebo činy z nedbalosti. Pojem téměř ekvivalentní anglo-americké „action for damages“ (žalobě na náhradu škody).

Actio de dolo malo. Žaloba z podvodu; žaloba, která je ve prospěch podvedené osoby proti tomu, kdo se dopustil podvodu a jeho dědicům, kteří se podvodem obohatili, na vydání věci, již byla tato osoba podvodem zbavena, s veškerým příslušenstvím (*cum omni causa*); nebo tam, kde to nebylo prakticky možné, na náhradu škody.

Actio de peculio. Žaloba týkající se *peculia* (*peculium*, nastrádané jmění) nebo odděleného majetku strany, nebo podaná proti *peculiu* nebo takovému majetku.

Actio de pecunia constituta. Žaloba pro peníze, které mají být dle příslibu zaplacený; žaloba, která je podána proti jakékoli osobě, která příslibila zaplatit peníze za sebe nebo za jiného bez jakéhokoli formálního smluvního ujednání.

Actio depositi contraria. Žaloba, kterou má schovatel proti uschovateli, za účelem donucení uschovatele, aby splnil vůči němu svůj závazek.

Actio depositi directa. Žaloba, kterou podává uschovatel proti schovateli za účelem, aby získal zpět uschovanou věc.

Actio de tigno juncto. Žaloba vlastníka materiálu, který jiná osoba vestavěla do své budovy.

Actio directa. Přímá žaloba; žaloba založená na striktním právu a vedená v souladu s pevně stanovenými formami; žaloba založená na určitých právních závazcích, které byly od svého počátku přesně vymezeny a uznány jako žalovatelné. Viz *Actio utilis*.

Actio empti. Žaloba podaná kupujícím za účelem donutit prodávajícího, aby splnil své závazky nebo zaplatil náhradu; rovněž za účelem vynutit na něm jakákoli zvláštní ujednání, která byla zakotvena v kupní smlouvě. Viz *Specific performance*.

Actio ex conducto. Žaloba, kterou může podat pronajímatel věci proti nájemci za účelem donutit jej, aby najaťtou věc vrátil.

Actio ex contractu. V kontinentálním právu a v common law žaloba ze smlouvy; žaloba vycházející ze smlouvy nebo na ní založená. 3 Bl. Comm. 117.

Actio ex delicto. V kontinentálním právu a v common law žaloba na základě mimosmluvní odpovědnosti (action of tort); žaloba vycházející ze zavinění, nesprávného jednání nebo porušení zákona. 3 Bl. Comm. 117. *Ex maleficio* (z nesprávného jednání) je obecnějším výrazem kontinentálního práva; což přejímá Bracton.

Actio exercitoria. Žaloba proti *exercitorovi* nebo uživateli lodi.

Actio ex locato. Žaloba z nájmu; žaloba, kterou může podat osoba, která pronajímá věc jiné osobě, proti nájemci.

Actio ex stipulatu. Žaloba podaná k vynucení ujednání.

Actio familiae erciscundae. Žaloba na rozdělení pozůstalosti.

Actio furti. Žaloba z důvodu krádeže; žaloba založená na krádeži. Může být podána pouze za účelem peněžitého trestu spojeného s tímto činem a nikoli za účelem navrácení ukradené věci, pro který byly předvídaný jiné žaloby. Odvolání se v případě odcizení. Starý proces, na základě něhož může být stíhán zloděj a požadováno navrácení zboží.

Actio honoraria. Honorární nebo prétorská žaloba. *Actiones honorariae* (honorární žaloby) jsou takové formy nápravných opatření, které byly postupně zaváděny prétoři a edily na základě jejich justičních oprávnění za účelem předcházet selhání spravedlnosti, ke kterému příliš často docházelo při použití *actiones civiles* (civilních žalob). V soudní praxi byly považovány za tak užitečné, že v těchto případech nahradily starší nápravná opatření, z nichž v době Justinianově již mnoho pozůstatků nezbylo.

Actio in factum. Žaloba přizpůsobená určitému konkrétnímu případu, která má určitou analogii k některým druhům *actio in ius*, která byla založena na existujícím uznaném právu. Původ těchto žalob je obdobný původu žalob z konkrétního případu (actions on the case) v common law.

Actio in personam. V kontinentálním právu žaloba proti osobě, žaloba osobní, založená na osobní odpovědnosti; žaloba na odškodnění za porušení *ius in personam* (osobního práva, práva týkajícího se osoby) nebo oprávnění vznikajícího proti určité osobě. Viz *In personam*.

Actio in rem. V kontinentálním právu a common law žaloba *for a thing* (týkající se věci), žaloba věcná; žaloba na vrácení věci, kterou drží jiná osoba. Žaloba na vynucení práva (nebo na odškodnění za jeho porušení), která mohla být původně podána proti celému světu a nikoli v jakémkoli zvláštním smyslu proti žalované osobě, dokud toto právo přímo neporušila. Viz *In rem*.

Actio iudicati. V kontinentálním právu žaloba podávaná po uplynutí čtyř měsíců od vynesení rozsudku, v němž soudce vydal příkaz nejprve k zabavení movitých věcí, které pak byly během osmi dnů prodány; a poté zabavení nemovitých věcí, které byly dány jako zástava věřitelům nebo odevzdány do péče opatrovníka a jestliže po uplynutí dvou měsíců dluh nebyl zaplacen, byl pozemek prodán.

Actio legis aquiliae. Žaloba podle aquilijského práva; žaloba na náhradu škody za zlovolné nebo bezprávné zabití nebo zranění otroka nebo zvířete jiné osoby, nebo jakéhokoli porušení věci patřící jiné osobě. Jinak nazývána *damni injuriae actio*.

Actio mandati. V kontinentálním právu zahrnoval tento pojem žaloby k vynucení mandátních smluv nebo závazků z nich vyplývajících.

Actio mixta. Smíšená žaloba, žaloba podaná na vydání věci nebo na náhradu škody a rovněž na zaplacení pokuty; má charakter jak *actio in rem*, tak *actio in personam*.

Action. Jednání; chování; něco, co bylo učiněno; podmínka jednání; čin nebo řada činů.

Tento pojem ve svém obvyklém právním smyslu znamená právní spor předložený soudu; formální žalobu v rámci soudní pravomoci. Pathman Const. Co. v. Knox County Hospital Ass'n, Ind. App., 326 N.E.2d 844, 853. Právní a formální uplatnění práva nějaké osoby vůči jiné osobě nebo straně, předložené soudu a před ním vymáhané. Řádné řízení vedené před soudem, kde jedna strana žaluje druhou na vynucení nebo ochranu práva, odčinění nebo předcházení porušení práva, nebo potrestání veřejného trestného činu. Zahrnuje veškerá formální řízení před soudem související s uplatněním práva, učiněná jednou osobou ve vztahu k druhé před tímto soudem, včetně přisouzení práva a jeho vynucení nebo jeho odmítnutí soudem.

Viz také Case (Cases and Controversies); Cause of action; Civil action; Collusive action; Counterclaim; Controversy; Cross-claim; Direct action; Forms of action; Penal action; Petitory action; Plenary action; Proceeding; Suit; Transitory action.

Merger of law and equity. Splnutí práva a ekvity (tj. rozhodování podle principů spravedlnosti, pozn. překl.). Před federálními soudy a většinou soudů jednotlivých států USA existuje pouze jedna forma žaloby – civilní žaloba –, která zahrnuje veškeré žaloby dříve nazývané „suits“ v rámci rozhodování na základě ekvity a „actions“ v rámci rozhodování podle práva (common law). Zatímco došlo ke splnutí práva a ekvity z procesního hlediska, materiální principy ekvity jsou nadále platné. Fed. R. Civ. P. (Federální pravidla pro civilní řízení) 2.

Types of action. Druhy žalob. Pojem action byl původně užíván k označení žaloby na náhradu škody k rozlišení od soudního řízení (suit) v rámci ekvity na spravedlivou ochranu. Toto rozlišování však bylo odstraněno na základě Federálních pravidel pro civilní řízení.

zení a v těch státech USA, které přijaly soudní pravidla sledující Federální pravidla. Fed. R. Civ. P. (Federální pravidla pro civilní řízení) 2.

Action for death. Viz Wrongful death action.

Action in equity. Žaloba na základě ekvity. Žaloba, pomocí které určitá osoba požaduje spravedlivou ochranu na rozdíl od žaloby na náhradu škody; např. soudní příkaz nebo zákaz nebo reálné plnění v případě dohody o nemovitosti. Tento pojem byl zrušen Federálními pravidly pro civilní řízení (Pravidlo 2) ve prospěch jednoduché formy žaloby – civilní žaloby –, která zahrnuje jak žaloby na základě práva, tak žaloby na základě ekvity.

Action in personam. Viz *In personam*.

Action in rem. Viz *In rem*.

Action on account. Žaloba na účet. Žaloba z důvodu nesplnění smlouvy nebo dluhu na vrácení peněz pouze za poskytnuté služby, prodaný a dodaný majetek, půjčené peníze, nebo náhradu škody za nesplnění smluv, které nejsou pod pečeti (simple contracts), výslovných nebo mlčky učiněných, jestliže práva stran budou zaplacením a přijetím peněz adekvátně zachována. North-west Foundry & Furnace Co. v. Willamette Mfg. & Supply Co., Inc., 268 Or. 343, 521 P.2d 545, 549.

Action quasi in rem. Viz *In rem*.

Civil actions (civilní žaloby) jsou takové žaloby, které se konají ve prospěch osob k vynucení jejich práv nebo dosažení nápravy při porušení práva v jejich vztazích k jednotlivým osobám. Fed. R. Civ. P. (Federální pravidla pro civilní řízení) 2.

Class actions. Viz Class nebo representative action; Derivative action.

Common law actions (žaloby podle common law) jsou takové žaloby, které jsou založeny na konkrétních skutečnostech na základě common law, bez pomoci zákona. V soudní praxi common law jsou žaloby nazývány *ex contractu* (ze smlouvy), jestliže jsou založeny na smlouvě a *ex delicto* (z deliktu, z porušení práva), jestliže jsou založeny na mimosmluvní odpovědnosti („tort“). Jestliže žalobní důvod je založen na porušení slibu, žaloba je „ex contractu“, a jestliže je založen na porušení povinností vzniklé mimo smlouvu, je žaloba „ex delicto“.

Criminal actions (trestní žaloby) jsou takové žaloby, které podává suverénní moc (tzn. vláda) za účelem potrestání trestných činů proti veřejnosti nebo jejich předcházení.

Local action. Viz Local actions.

Mixed actions (smíšené žaloby) v sobě spojují dvojí povahu reálných a personálních žalob, neboť jejich předmětem je žádost o vydání nemovitého majetku a rovněž osobní odškodnění za utrpěné porušení práva. V kontinentálním právu žaloba, v níž byla požadována určitá specifická věc a rovněž požadováno splnění určitého osobního závazku; nebo jinými slovy žaloba, která probíhala jak *in rem* (ohledně věci), tak *in personam* (ohledně osoby).

Penal actions (trestní žaloby) jsou takové žaloby, které podávají buď federální, státní nebo místní úřady nebo je podává jednotlivá osoba na základě zákona k vynucení trestu uloženého zákonem za spáchání zakázaného činu. Viz Criminal.

Personal action. Personální žaloba. V kontinentálním právu žaloba *in personam* usiluje o vynucení závazku, který má odpůrce v důsledku smlouvy nebo deliktního jednání; tzn. tvrzení, že je povinen převést nějakou věc nebo splnit nějakou službu nebo nahradit nějakou škodu. V common law žaloba podávaná za účelem splnění nějakého dluhu nebo odškodnění za nějakou osobní újmu, na rozdíl od starých reálných žalob, které se týkaly pouze nemovitého majetku (real property). Žaloba, kterou může podat pouze sama osoba, která utrpěla újmu a nikoli její zástupci. *Viz* In personam.

Popular actions (populární žaloby) v anglickém zvykovém právu byly takové žaloby, které byly podávány na základě porušení trestního zákona a které mohl podávat kdokoli jak jménem krále, tak jménem svým podle toho, jak to umožňoval zákon a vyžadoval daný případ. S ohledem na to, že žaloba nebyla předvídaná speciálně pro nějakou osobu, ale obecně pro kohokoli, kdo by chtěl soudně jednat, byla nazývána „action popular“ a na základě slov užívaných v tomto řízení (*qui tam pro domino rege sequitur quam pro se ipso*, ten, kdo žaluje jak jménem krále, tak jménem svým), byla nazývána žalobou *qui tam*.

Real actions. Reálné žaloby. V common law žaloba podávaná za účelem zvláštního vydání pozemků, propachtovaných nemovitostí nebo dědictví. Reálné žaloby jsou *droitural* (právní), pokud jsou založeny na vlastnickém právu a *possessory* (posesorní, na základě držby), pokud jsou založeny na právu držby. Jsou buď writy (writy) na základě práva; nebo writy na základě zápisu o odnětí držby (per, per et qui, nebo post), o neoprávněném rušení držby nebo o zcizení; writy ohledně držby zděděné po předcích, jako mort d'ancestor, aiel, besaiel, cossinage, nebo nuper obiit. Droitural actions (právní žaloby) se rozdělovaly na *droitural* (právní), založené na vlastní držbě nemovitosti žalobcem, a *ancestral droitural* (právní zděděné po předcích), založené na nároku žalobce pouze vzhledem k právu, které zdědil od svého předka. Posesorní žaloby byly rozdělovány stejným způsobem — pokud jde o vlastní držbu nemovitosti žalobcem a pokud jde o držbu jeho předka. Mezi civilisty byly reálné žaloby, jinak nazývané „vindikace“ (reivindikace), takové žaloby, v nichž nějaká osoba požadovala něco, co bylo její vlastní. Byly založeny na dominiu, panství, nebo na *jus in re* (právu k věci). Reálné žaloby podle římského práva nebyly na rozdíl od reálných žalob v rámci common law omezeny na nemovitý majetek, ale zahrnovaly jak movitý, tak nemovitý majetek. *Viz* In rem.

Statutory actions (zákonné žaloby) jsou takové žaloby, které mohou být založeny pouze na zvláštních zákonech, které je předvídají. Odlišují se od *Common law actions*, uv. výše.

Transitory actions (tranzitorní žaloby, žaloby, které nejsou vázány na určitý soudní okres) jsou takové žaloby, které jsou založeny na žalobním důvodu, který se nemusí nutně vztahovat k určitému místu. Jejich charakteristickým rysem je okolnost, že právo na žalobu následuje osobu odpůrce. Žaloby jsou „transitory“, jestliže jednání, o něž jde, se mohla uskutečnit kdekoli, a „local“ (místní žaloby), pokud k takovým jednáním nemohlo dojít jinde než na určitém konkrétním místě; přičemž rozdíl spočívá v povaze objektu, u něhož došlo k újmě, a nikoli v použitých prostředcích nebo v místě,

v němž žalobní důvod vzniká. Rozlišení, zda je určitá žaloba místní nebo tranzitorní, znamená, zda k újmě došlo u objektu, který s ohledem na svou povahu nemohl být mimo danou lokalitu, na rozdíl od subjektu, který újmu způsobil. Žaloby, které lze podat tam, kde má odpůrce bydliště, se nazývají „tranzitorní“, a žaloby, které lze podat tam, kde se nalézá objekt, se nazývají „lokální“.

Actionable. Žalovatelný. Takový, který může být žalován, poskytující právní důvod pro žalobu. *Viz* Cause of action; Justiciable controversy.

Actionable fraud. Žalovatelný podvod. Oklamání někomu s cílem jej přimět, aby vydal majetek nebo se zřekl určitého zákonného práva. Nepravdivé tvrzení učiněné s úmyslem oklamat; to může být spácháno uvedením toho, o čem je známo, že je nepravdivé, nebo předstíráním znalosti o tom, že je pravdivé tvrzení, které je nepravdivé, avšak v obou případech je podstatnou součástí nepravdivost, uváděná s úmyslem oklamat. Aby šlo o „žalovatelný podvod“, musí být zřejmé, že odpůrce učinil určité konkrétní prohlášení; že bylo nepravdivé; že když je činil, tak věděl, že je nepravdivé nebo tak učinil nedbale, aniž věděl, zda je pravdivé, a bylo to pozitivní tvrzení; že tak učinil s úmyslem, že žalobce se podle toho zachová; že žalobce se při jednání na to spolehl; a že tímto žalobce utrpěl újmu. Vertes v. GAC Properties, Inc., D. C. Fla., 337 F. Supp. 256, 266. Podstatnými elementy jsou prohlášení, nepravdivost, vědomé jednání, oklamání, spolehnutí se a újma. *Viz* Fraud.

Actionable misrepresentation. Žalovatelné nepravdivé prohlášení. Nepravdivé tvrzení týkající se skutečnosti významné z hlediska smlouvy, které má vliv na její provádění. *Viz* Fraud; Misrepresentation.

Actionable negligence. Žalovatelná nedbalost. Porušení nebo nesplnění právní povinnosti na základě nedbalosti nebo neopatrnosti, jehož důsledkem je škoda nebo újma jiné osoby. Je to nesplnění povinnosti, opomenutí něčeho, co mělo být učiněno, nebo učinění něčeho, co učiněno být nemělo, nebo co by rozumný člověk, vedený úvahami, kterými je běžně regulováno lidské chování, učinil nebo neučinil. Podstatnými elementy jsou okolnost, že nebyla vykonána náležitá péče, újma nebo škoda a bezprostřední příčina. *Viz* Negligence.

Actionable nuisance. Žalovatelné rušení. Cokoli, co bylo protiprávně učiněno nebo dovoleno, co působí újmu nebo obtíže druhé osobě při výkonu jejích zákoných práv. Miller v. City of Dayton, 70 Ohio App. 173, 41 N.E.2d 728, 730. Cokoli, co je škodlivé zdraví, nebo neslušné, nebo nepříjemné smyslům nebo překážka svobodného užívání majetku, takže narušuje pohodlné užívání života nebo majetku. *Viz* Nuisance.

Actionable per quod. Žalovatelný per quod. Slova žalovatelná pouze na základě tvrzení a prokázání zvláštní škody. Knapp v. Post Printing & Publishing Co., 111 Colo. 492, 144 P.2d 981, 984. Slova, která nejsou žalovatelná *per se* (sama o sobě), ale pouze v důsledku vnějších skutečností ukazujících na okolnosti, za nichž byla vyslovena, nebo škody, které v důsledku jich uražená osoba utrpěla. Slova neškodná sama o sobě ve svém obvyklém a přirozeném významu, nýbrž pouze v důsledku vnějších skutečností a insinuace. *Viz* Libelous per quod.

Actionable per se. Žalovatelný sám o sobě. Slova sama o sobě urážlivá nebo osočující. Knapp v. Post Printing & Publishing Co., 111 Colo. 492, 144 P.2d 981, 984. Slova, která zákon předvídá, musí skutečně, bezprostředně a nezbytně poškozoval, v důsledku čehož lze požadovat obecnou náhradu škody, a jejich škodlivý charakter je skutečností všeobecně známou, stanovenou na základě všeobecného souhlasu lidí, nutně působící škodu, Žaloby založené na takových slovech nevyžadují prokázání škod. Slova žalovatelná sama o sobě zahrnují obvinění z trestného činu, nemoci budící ošklivost, nestoudnosti, nebo slova ovlivňující žalobcovu živnost, obchod, profesi, úřad nebo povolání. *Viz* Libelous per se.

Actionable tort. Žalovatelný delikt. Delikt, na základě něhož existuje důvod pro žalobu. K tomu, aby šlo o „žalovatelný delikt“, musí existovat právní povinnost, uložená zákonem nebo jinak, kterou má odpůrce vůči poškozené osobě, a není-li taková povinnost, je způsobená škoda „újmou bez porušení práva“ nebo „damnum absque injuria“. Coleman v. California Yearly Meeting of Friends Church, 27 Cal. App.2d 579, 81 O.2d 469, 470. *Viz* Tort.

Actionable words. Žalovatelná slova. V právní úpravě týkající se urážek a pomluv taková slova, která přirozeně zahrnují škodu. *Viz* Libel; Slander.

Actionable wrong. Žalovatelné porušení práva. Delikt spáchaný tehdy, jestliže odpovědná osoba opomenula vynaložit rozumný stupeň péče k ochraně jiné osoby před takovou újmou, kterou bylo možno za daných okolností rozumně předvídat jako bezprostřední důsledek takového zanedbání.

Actionare. Lat. (Z *actio*, žaloba). Podat žalobu; soudně stíhat; žalovat.

Actionary. Akcionář. Cizí obchodní výraz pro vlastníka akcie (*action*) nebo podílu na jmění veřejné společnosti; akcionář (stockholder).

Actio negatoria (nebo negativa). Negatorní žaloba. Žaloba podaná za účelem odmítnutí nároku odpůrce na služebnost na pozemku žalobce. *Viz* Actio confessoria.

Actio negotiorum gestorum. Zahrnovala žaloby resp. soudní řízení mezi principálem a zástupcem a jinými stranami závazku, na základě něhož jedna osoba převzala sjednání obchodní věci za druhou osobu.

Actiones legis. V římském právu legální nebo zákonná žaloba; žaloby na základě zákona (*legitmae actiones*).

Actiones nominatae. (Lat. pojmenované žaloby). V anglickém právu kancléřských soudů writy, pro které existovaly precedenty. Westminsterský statut, 2, c. 24, dával kancléřskému soudu oprávnění vytvářet nové writy *in consimili casu* (v analogickém případě); odtud action on the case (žaloba na základě případu).

Action ex contractu. Žaloba na základě smlouvy. Žaloba z důvodu porušení závazku, stanoveného ve smlouvě, a to výslovně či mlčky. McCullough v. The American Workmen, 200 S.C. 84, 20 S.E.2d 640.

Action ex delicto. Žaloba na základě deliktu (mimosmluvní odpovědnosti). Žaloba vycházející z porušení povinnosti vznikající mimo smlouvu.

Action for accounting. Žaloba za účelem účtování. Žaloba v rámci ekvity založená na nepřiměřenosti právních prostředků určených k nápravě, které se zejména

používá na vzájemné a komplikované účty a tam, kde existuje důvěrný nebo svěřenecký vztah. Žaloba k úpravě vzájemných účtů a provedení závěrky.

Action for money had and received. Žaloba na „peníze, které měl a přijal“ (přijetí peněz, které náležejí jinému, „money had and received“, *viz tam*). Žaloba na assumpsit (bezdůvodné obohacení, *viz tam*) založená na závazku splatit peníze předvídaným zákonem, kde existuje z hlediska promlčení schválený nebo likvidovaný účet. Žaloba podávaná tam, kde jedna osoba obdržela peníze nebo jejich ekvivalent za takových okolností, že z důvodu slušnosti a dobré znalosti by si je neměla ponechat a z hlediska spravedlnosti náležejí osobě druhé. Interstate Life & Accident Co. v. Cook, 19 Tenn. App. 290, 86 S.W.2d 887, 891.

Action for poiding. Žaloba na zabavení. Žaloba věřitele k dosažení zabavení rent z pozemků a zboží svého dlužníka k uspokojení pohledávky, nebo k vynucení zabavené věci.

Action in personam. *Viz* In personam.

Action in rem. *Viz* In rem.

Action of assize. Žaloba zvaná assize (*viz tam*). Reálná žaloba v rámci common law, která prokazovala právní titul žalobce pouze na základě uvedení držby jeho předka.

Action of assumpsit. *Viz* Assumpsit.

Action of book debt. Žaloba na základě účetního dluhu. Forma žaloby v rámci common law za účelem uspokojení takových nároků, které se obvykle prokazují účtem v účetní knize.

Action of contract. Žaloba na základě smlouvy. Žaloba podaná za účelem vynucení práv, jejichž důkazem je smlouva a ta je obvykle důkazem dostatečným.

Action of writ. Žaloba na základě writu. Spojení používané v procesu podle common law, nyní zastaralé, jestliže odpůrce obhajoval určitou věc, přičemž prokazoval, že žalobce neměl žádný důvod k použití writu, na základě něhož žaluje, i když je možné, že byl oprávněn k použití jiného writu nebo žaloby pro tutéž věc.

Actio non. V procesu podle common law latinský název té části special plea (obhajoby s uvedením nových skutečností, *viz tam*), která následuje hned po konstatování přítomnosti a obhajoby a která prohlašuje, že žalobce „neměl mít nebo zachovat si svou výše uvedenou žalobu proti“ odpůrci. (v latině *actionem non habere debet*).

Actio non accrevit infra sex annos. K žalobě během šesti let nedošlo. Název námítky podle zákona o promlčení, jestliže odpůrce tvrdí, že žalobce po dobu šesti let nepodal žalobu.

Actio non datur non damnificato. Žaloba není dána tomu, kdo není poškozen.

Actio non facit reum, nisi mens sit rea. Jednání nečiní nikoho vinným, pokud není zlý úmysl.

Action on the case. Žaloba na základě určitého právního případu, neformální žaloba připuštěná ad hoc. Druh personální žaloby v rámci common law, který byl původně používán extenzivně, jinak nazývaný „trespass on the case“ (porušení podle určitého případu) nebo jednoduše „case“ (případ), na základě okolnosti, že celý žalobcův případ (*case*) nebo *cause of complaint* (žalobní důvod) byl podrobně vymezen v původním writu,

na základě něhož byla tato žaloba vždy zahajována. V nejobsáhlejší významu zahrnuje *assumpsit* (nesplnění smlouvy), jakož i žalobu ve formě *ex delicto* (na základě deliktu); když je však uváděna, obvykle se má za to, že znamená žalobu ve formě *ex delicto*. Je založena na common law nebo na zákonech vydaných parlamentem a obecně slouží k náhradě škod za delikty, skutečné nebo mlčky učiněné, které nebyly spáchány násilím; nebo které byly způsobeny násilím tam, kde věc, o kterou jde, byla nehmotná; nebo újma nebyla přímá, ale následná; nebo tam, kde podíl na majetku byl pouze návratem do dřívějšího právního stavu, přičemž ve všech těchto případech nelze porušení obhájit. Během rozvoje soudních sporů bylo objeveno, že existuje řada deliktů porušení práva, která nejsou provázena přímým a bezprostředním násilím, nebo kde násilí, i když je přímé, není použito na existující právo, které je požíváno, a pro tento případ tehdy známé formy žaloby nepředvídaly žádný způsob odškodnění. Pro tuto potřebu byla vytvořena žaloba na základě konkrétního případu. A k porušením práva, která umožňují žalobu na základě konkrétního případu, dochází často tím, že nejsou dodrženy povinnosti, které jsou pouze mlčky zahrnuty ve smluvních závazcích, povinnosti požadavku zručnosti, věrnosti, náležité péče a samotný ohled na práva jiných osob, který je zahrnut v každém závazku na poskytnutí služby jiné osobě. Jestliže žalobní důvod vznikne z porušení závazku, žaloba je „*ex contractu*“ (ze smlouvy); jestliže však žalobní důvod vznikne z porušení povinnosti existující mimo smlouvu, je ve formě *ex delicto and case* (z deliktu a konkrétního případu). Pokud existuje smlouva, ať výslovná nebo mlčky učiněná, z níž vyplývá povinnost podle common law, pro porušení takové povinnosti lze podat žalobu na základě konkrétního případu. V rámci procesní obhajoby Code and Rule (zákoník a pravidlo) již taková forma žaloby neexistuje. Viz *Assumpsit*.

Actio non ulterius. Žaloba non ulterius (nikoli nadále). V anglickém procesu název pro charakteristickou větu v námitce k *further maintenance* dalšímu zachování žaloby, uváděnou namísto námitky *puis darrein continuance*; s tím, že bylo tvrzeno, že žalobce by *nadále* (*ulterius*) neměl mít možnost žaloby nebo by ji neměl mít zachovánu.

Actio noxalis. V kontinentálním právu noxální žaloba; žaloba, která je podávána proti pánovi za trestný čin spáchaný jeho otrokem nebo újmou, které se jeho otrok dopustil; a v rámci níž pán měl alternativu buď zaplatit za způsobenou škodu nebo tohoto otroka vydat žalující straně. Takto nazývána podle *nox*a, spáchaného trestného činu nebo způsobené újmy.

Actio quasi in rem. Žaloba jakoby věcná. Žaloba podávaná proti osobám, která směřuje pouze k tomu, aby právo k určitému majetku těchto osob bylo zbaveno vznášených nároků a rozsudek vydaný v tomto řízení se týká pouze stran a jimi dotčených osob. *Tobin v. McClellan*, 225 Ind. 335, 75 N.E.2d 149, 151. Viz In rem; Quasi in rem jurisdiction.

Action redhibitory. Viz Redhibitory Action.

Action to quiet title. Žaloba, v níž žalobce podává tvrzení o svém vlastním nemovitém majetku a obecně prohlašuje, že odpůrce vznášá nárok na určitý nemovitý majetek, aniž jej vymezuje, a tvrdí, že nárok není podložen a vyzývá odpůrce, aby vymezil charakter svého nároku, tak aby mohl být určen na základě výnosu.

Odlišuje se od „řízení k odstranění mraku“ (*suit to remove a cloud*) v tom, že žalobce v tomto řízení činí prohlášení o svém vlastním právním titulu a rovněž podává tvrzení o zdroji a charakteru nároku odpůrce, vytýká jeho vadu a žádá, aby byl tento nárok prohlášen za nicotný jako mrak na žalobcově nemovitosti. Zahrnuje veškeré druhy nároků, přičemž žalobce může být zbaven svého zatemnělého (*clouded*) vlastnictví nebo právního titulu nebo jejich snížené hodnoty, nebo kde žalobci mohou být způsobeny nesnáze nebo může být poškozen tvrzením vynikajícího právního titulu, který již existuje nebo vyplývá z uplatňovaného protinároku. *Bank of American Nat. Trust & Savings Ass'n v. Town of Atherton*, 60 Cal. App.2d 268, 140 P.2d 678, 680. Viz *Cloud on title*.

Actionum genera maxime sunt servanda. Druhy žalob je třeba zvlášť dodržovat.

Actio perpetua. Žaloba věčná (bez promlčecí lhůty).

Actio personalis. V kontinentálním právu a common law osobní žaloba. Viz In personam.

Actio personalis moritur cum persona. Právo osoby na žalobu umírá s osobou. Tato maxima se původně používala na téměř každou formu žaloby, ať již šlo o žalobu na základě smlouvy nebo deliktu, avšak common law bylo změněno Statutem 4 Edwarda III. *Momand v. Twentieth-Century Fox Film Corporation*, D. C. Okl., 37 F. Supp. 649, 652.

Actio pignoratitia. Žaloba na základě zástavy; žaloba založená na smlouvě o zástavě (*pignus*, ruční zástava).

Actio poenalis. Trestní žaloba. Nazývaná rovněž *actio ex delicto*. Žaloba, v níž byl požadován trest pro delikventu.

Actiones poenales (trestní žaloby) a *actiones mixtae* (smíšené žaloby) zahrnovaly případy poškození, pro které kontinentální právo umožňovalo nápravu na základě soukromé žaloby, avšak které moderní civilizace považuje za trestné činy; tzn. činy proti společnosti na svobodě, a které jsou trestány v řízení vedeném jménem samotného státu. Tak např. krádež, přijetí kradeného zboží, loupež, úmyslně způsobená újma a vražda otroka nebo jeho usmrcení z nedbalosti (v takovém případě zároveň šlo o škodu na majetku) byla důvodem pro soukromé žaloby na náhradu škody proti delikventovi.

Actio poenalis in haereditem non datur, nisi forte ex damno locupletior haeres factus sit. Trestní žalobu nelze podat proti dědicovi, ledaže má tento dědic z porušení práva skutečně prospěch.

Actio praejudicialis. Předběžná nebo přípravná žaloba. Žaloba podávaná za účelem určení určité předběžné věci, na níž závisí jiné sporné věci, nebo za účelem určení určitého bodu nebo otázky, které se vztahují k jiné nebo k hlavní žalobě; takto nazývána proto, že je určována před (*prius*, nebo *prae* *judicari*).

Actio praescriptis verbis. Forma žaloby, která byla dovozována z trvalé zvyklosti nebo z *responsa prudentium* a byla založena na nepsaném právu. Rozdíl mezi touto žalobou a *actio in factum* byl údajně v tom, že posléze uvedená žaloba nebyla založena na zvyklosti nebo nepsaném právu, ale na analogii nebo spravedlivém použití určitého existujícího zákona.

Actio praetoria. Prétorská žaloba; žaloba podávaná prétorem, na rozdíl od starší žaloby *actio civilis* (viz tam).

Actio pro socio. Žaloba na základě sdružení společníků. Žaloba podávaná jedním společníkem proti jiným za účelem donutit je, aby splnili závazky plynoucí ze společenské smlouvy.

Actio publiciana. Žaloba, kterou může podat ten, kdo ztratil věc, ke které získal držbu *bona fide* (v dobré víře), předtím, než tuto věc získal do vlastnictví, a to za účelem, aby mu byla vydána, na základě toho, že v důsledku promlčení přešla do jeho vlastnictví. Byla to honorární žaloba, která odvozovala svůj název od prétora Publicia, na základě jehož ediktu byla podána poprvé.

Actio quaelibet in sua via. Každá žaloba se vyvíjí svou vlastní cestou.

Actio quod jussu. Žaloba podávaná proti pánovi, která byla založena na určitém obchodě jeho otroka, který jednal na jeho příkaz (*jussu*).

Actio quod metus causa. Žaloba poskytnutá tomu, kdo byl donucen na základě protiprávního násilí, nebo ze strachu (*metus causa*), který nebyl bezdůvodný (*metus probabilis* nebo *justus*), dodat, prodat nebo slíbit věc jiné osobě.

Actio realis. Věcná žaloba. Vlastní název v kontinentálním právu byl *rei vindicatio*.

Actio redhibitoria. Žaloba na zrušení prodeje v důsledku vadprodané věci. Byla podávána za účelem vynutit úplné vydání prodané věci prodávajícímu, s plody a příslušenstvím, a vrácení kupní ceny kupujícímu s úrokem jako ekvivalentem za vydání plodů. Viz *Redhibitory action*.

Actio rerum amotarum. Žaloba na vydání odstraněných věcí; žaloba, kterou podává v případech rozvodu manžel proti manželce za účelem vydání věci, které manželka s ohledem na tento rozvod odvezla. Rovněž ji může v takových případech podat manželka proti manželovi.

Actio rescissoria. Žaloba na navrácení žalobci práva nebo právního titulu, který ztratil v důsledku promlčení, v případech, kdy na základě slušnosti by měl být osvobozen od důsledků promlčení. Žaloba na zrušení titulu promlčení tím, kdo měl nárok na vynětí z promlčeního práva, jakožto nezletilá osoba aj.

Actio serviana. Žaloba, kterou podává pronajímatel farmy nebo zemědělské nemovitosti za účelem vydání majetku nájemce nebo farmáře, které bylo zastaveno nebo vázáno na nájemné.

Actio stricti juris. Žaloba na základě striktního práva. Druh personálních žalob podle kontinentálního práva, které byly rozhodovány striktně pouze na základě práva a v nichž byl soudce omezen pouze na přesné znění zákona a nebyl oprávněn volně přihlídnout na *bona fides* (dobrou víru) konkrétní transakce.

Actio temporalis. Žaloba, která musí být podána v rámci vymezené doby. Viz *Limitation*.

Actio tutelae. Žaloba založená na povinnostech nebo závazcích vyplývajících ze vztahu obdobného vztahu poručníka a poručenice.

Actio utilis. V kontinentálním právu benefiční žaloba nebo žaloba na základě spravedlnosti. Žaloba založená na spravedlnosti namísto striktního práva, kterou měli k dispozici ti, kteří měli spravedlivá práva nebo benefičiální vlastnictví. Žaloby jsou rozdělovány na *actiones directae* (přímé žaloby) a *utiles* (užitečné). První z nich jsou založeny na určitých právních závazcích, které s ohledem na svůj původ byly přesně vymezeny a uznány za vynutitel-

né žalobou. Posléze uvedené žaloby byly zformovány obdobným způsobem podle žalob přímých. Byly dovoleny v právních závazcích, pro které nebyly *actiones directae* původně zamýšleny, které se však podobaly právním závazkům, které byly základem přímé žaloby.

Actio venditi. Žaloba využívaná ve prospěch prodávajícího na donucení kupujícího, aby zaplatil kupní cenu nebo splnil jakýkoli ze zvláštních závazků zakotvených v kupní smlouvě. Viz *Specific performance*.

Actio vi bonorum raptorum. Žaloba na zboží odňaté násilím; druh smíšené žaloby, kterou podává strana, jejíž zboží nebo movité věci (*bona*) jí byly násilím (*vi*) odňaty, za účelem navrácení takto odňatých věcí spolu s pokutou ve výši trojnásobné hodnoty. *Bracton* ji popisuje jako žalobu *de rebus mobilibus vi ablatis sive robatis* (na movité věci odňaté násilím nebo uloupené).

Actio vulgaris. Zákonná žaloba; obecná žaloba. Někdy používáno pro *actio directa*.

Active. Aktivní. To znamená v akci, v činnosti; co vyžaduje činnost; skutečně existující; protiklad k pasivní. Aktivní pohledávka je taková, která nese úrok. Aktivním trustem je důvěra spojená s povinností. Aktivní užíváním je zákonný majetek v přímé držbě.

Active concealment. Aktivní zatajování. Tento pojem zahrnuje účel nebo plán, který má být zatajen, který je provázen slovy nebo jednáním, zatímco pasivní utajování spočívá v pouhém mlčení tam, kde je povinnost mluvit. *Vendt v. Duenke*, Mo. App., 210 S.W.2d 692, 699. Utajování se stává podvodem tam, kde se uskutečňuje zavádějícím a klamavým slovním projevem, činy nebo chováním, tam, kde je provázeno nepravdivými prohlášeními, nebo tam, kde navíc vedle mlčení strany dojde k jakémukoli prohlášení, slovu nebo činu, které pozitivním způsobem směřují k zatajení pravdy. Takové jednání je označováno za aktivní zatajování. *Equitable Life Inc. Co. of Iowa v. Halsey, Stuart & Co.*, C.C.A. Ill., 112 F.2d 302, 309.

Active negligence. Aktivní nedbalost. Pojem extenzivního významu, který zahrnuje mnoho událostí, které by se nevešly pod úmyslné nesprávné jednání nebo pod hrubou nedbalost, např. veškerá nepozorná jednání, která způsobují jiným újmu a která vyplývají z opomenutí vynakládat obvyklou opatrnost; podobně veškerá jednání, jejichž účinky jsou chybně posouzeny nebo nepředvídané přesto, že byla potřebná skutečná pozornost nebo reakce, a tento pojem tudíž pokrývá činy, které jsou úmyslným nesprávným jednáním a také takové činy, které tento charakter nemají. *Cohen v. Noel*, Tenn. App., 104 S.W.2d 1001, 1005.

Aktivní nedbalost označuje určitý pozitivní čin nebo určité opomenutí povinnosti jednat, které je ekvivalentní pozitivnímu činu a je opomenutím náležité péče a pozitivním jednáním osoby, která vykonává kontrolu, nebo nedbalostí, k níž dochází ve spojení s činnostmi prováděnými v budovách. *Pachowitz v. Milwaukee & Suburban Transport Corp.*, 56 Wis.2d 383, 202 N.W.2d 268, 275. Rozdíl mezi „aktivní“ a „pasivní“ nedbalostí je v tom, že osoba je pouze pasivně nedbalá, pokud pouze opomene jednat ke splnění zákonem stanovené povinnosti vynaložit péči, zatímco aktivně nedbalá je osoba, pokud se účastní nějakým způsobem na jednání nebo opomenutí, které způsobilo újmu. *King v. Timber Structures, Inc. of Cal.*, 240 C.A.2d 178, 49 Cal. Rptr. 414, 417. Viz také *Negligence*.

Active participant. Aktivní účastník. Jakákoli osoba, která se účastní jednání, ať již konáním nebo opomenutím, které je podstatným elementem trestného činu. State v. Greene, Mo. App., 655 S.W.2d 714, 717.

Active trust. Viz Trust.

Activity. Činnost, aktivita. Zaměstnání nebo činnost, v níž je osoba aktivní. State ex rel. Agard v. Riederer, Mo., 448 S.W.2d 577, 582.

Act malum in se. Viz Malum in se.

Act malum prohibitum. Viz Malum prohibitum.

Act of attainder. Zákonný akt, který zbavuje osobu cti a občanských práv. Viz Attainder.

Act of bankruptcy. Čin znamenající úpadek. Pojem používaný předchozím federálním Zákonem o úpadku (Bankruptcy Act, 3) k označení jakéhokoli úkonu, který činil osobu způsobilou k tomu, aby proti ní bylo bez její vůle postupováno jako proti úpadci, nebo za který mohla být soudně prohlášena za úpadce. Nový Zákoník o úpadku (Bankruptcy Code, 1979) již nezná specifické činy znamenající úpadek, ale předvídá nedobrovolný úpadek v případě, že dlužník, obecně vyjádřeno, nesplácí své dluhy, když se stanou splatnými. Bankruptcy Code (Zákoník o úpadku), 303. Viz Bankruptcy Code; Bankruptcy proceedings.

Act of Elizabeth. Viz Act of supremacy.

Act of God. Čin Božího dopuštění (vyšší moc, pozn. překl.). Čin způsobený výlučně přírodními silami bez zásahu jakéhokoli lidského působení. Říká se, že nestěšťi nebo náhoda je způsobena „Božím dopuštěním“, jestliže se stane na základě přímého, bezprostředního a výlučného působení přírodních sil, které nejsou řízeny ani ovlivněny lidskou silou a kterému nebylo možno zabránit nebo uniknout jakkoli velkou předvídavostí nebo opatrností nebo jakýmkoli rozumným stupněm pozornosti nebo péče, nebo pomocí jakýchkoli zařízení, jejichž použití bylo možno na osobě s ohledem na její postavení rozumně požadovat. Jakákoli nehoda způsobená fyzickou příčinou, které nelze čelit, jako jsou např. blesk, bouře, námořní nebezpečí, tornáda, zemětřesení. Middaugh v. U.S., D. C. Wyo., 293 F. Supp. 977, 980. Viz Inevitable Accident; Perils of the sea; Vis major.

Act of grace. Akt milosti. Tohoto pojmu se často užívá k označení obecného aktu (zákona) vydaného parlamentem (general act of parliament), který původně vydával král, jako např. často na počátku vlády nového panovníka nebo dosažení zletilosti panovníka nebo jeho sňatku, nebo při ukončení období civilních nepokojů, kdy byl prohlášen pardon nebo vyhlášena amnestie pro mnoho pachatelů. Viz také Days of grace; Grace period.

Act of insolvency. Viz Act of bankruptcy.

Act of law. Působení zákona. Působení stanovených právních pravidel na daná fakta nebo události, vedoucí k důsledkům nezávisle na plánu nebo vůli příslušných stran; k odlišení od „act of parties“ (jednání stran). Rovněž akt provedený soudní mocí, který straně brání nebo zamezuje splnit smlouvu nebo jiný závazek. Viz Act in pais.

Act of nature. Viz Act of God.

Act of parliament. Zákon; právní předpis vydaný britským panovníkem, na základě rady a souhlasu lordů a poslanců, kteří jsou sdruženi v parlamentu. Akty parlamentu představují *leges scriptae* (psané zákony), tzn.

psané zákony království. Takové akty jsou trojího druhu: veřejné, místní nebo speciální, soukromé nebo osobní. Platnost zákona nelze zpochybňovat před soudem.

Act of providence. Čin Prozřetelnosti (vyšší moc, pozn. překl.). Nehoda, které nemohlo být zabráněno běžnou zručností a předvídavostí. Ekvivalentní pojmu „act of God“ (viz tam).

Act of sale. Akt prodeje. Oficiální záznam prodeje majetku, provedený notářem, který sepíše dohodu stran tak, jak je jimi uvedeno, která je potom podepsána stranami a osvědčena svědky.

Act of settlement. Akt usazení. Anglický statut (12 & 13 Wm. III, c.2), vymezující korunu princezně Sophii z Hannoveru a dědicům z jejího těla, kteří budou protestanty. 1 Bl. Comm. 128. Jedna doložka tohoto statutu učinila výkon soudcovského úřadu na doživotí nebo po dobu dobrého chování nezávislý na koruně.

Act of state. Akt státu. Akt učiněný suverénní mocí země nebo jejím zástupcem v rámci oprávnění, které mu bylo uděleno. Akt státu nemůže být zpochybňován nebo učiněn předmětem právního řízení před soudem. Viz Act of state doctrine.

Act of state doctrine. Doktrína založená na aktu státu. Soudně vytvořená doktrína o act of state zabráňuje soudům této země (tj. Spojených států, pozn. překl.) vést šetření o platnosti vládních aktů uznaného cizího suveréna, které byly uskutečněny v rámci jeho vlastního území. Banco Nacional de Cuba v. Sabbatino, 376 U.S. 398, 84 S. Ct. 923, 11 L. Ed.2d 804; Ricaud v. American Metal Co., 246 U.S. 304, 38 S. Ct. 312, 62 L. Ed. 733; Oetjen v. Central Leather Co., 246 U.S. 297, 38 S. Ct. 309, 62 L. Ed. 726; F. Palicio y Compania, S.A. v. Brush, 256 F. Supp., 481 aff'd, 375 F.2d 1011 (2d Cir.), cert. denied, 389 U.S. 830, 88 S. Ct. 95, 19 L. Ed.2d 88.

Act of supremacy. Supremační akt. Zákon 26 Jindřicha VIII., c. 1, a rovněž 1 Alžběty, c. 1, který uznal krále za jedinou vrchní hlavu anglické církve na zemi, která má plné právo napravovat veškeré omyly, kacířství, zneužití, trestné činy, opovrženíhodná jednání a odporné zločiny. Přísaha, podávaná podle tohoto zákona, odpírá papežovi jakoukoli další moc než moc biskupa římského.

Act of uniformity. Jednotný akt. Anglický zákon 13 & 14 Car. II., c. 4, který zavedl, že kniha společných modliteb, tehdy nedávno revidovaná, má být používána v kostele každé farnosti a na jiných místech, kde se konají veřejné pobožnosti, dále nařídil jednotnost v bohoslužbách, aj.

Acton Burnel, statute of. Statut z Acton Burnel. V anglickém právu zákon, jinak nazývaný *Statutum Mercatorum* nebo *de Mercatoribus*, zákon obchodníků, přijatý parlamentem, jehož zasedání se konalo na zámku nebo ve vesnici Acton Burnel ve Shropshire v 11. roce panování Edvarda I. Byl to zákon pro vybírání dluhů, nejstarší tohoto druhu, který byl vydán v r. 1283. Další statut pro stejný předmět, který byl rovněž znám jako *De Mercatoribus*, byl vydán 13 Edvardem I., (c. 3). Viz Statute (Statute merchant).

Act on petition. Jednání na žádost. Forma zkráceného řízení, které se dříve používalo u vyššího admirálního (námořního) soudu v Anglii, v němž strany stručně uvedly svou kauzu a svá tvrzení podpořily přísedním prohlášením.

Actor. Činitel, aktivní účastník. Ten, kdo jedná. Tohoto pojmu používá Restatement of Torts, Second (Druhý Restatement upravující delikty) k označení buď osoby, o jejíž jednání jde z důvodu, že za toto jednání odpovídá vůči jiné osobě, nebo z důvodu, že toto jednání jí brání v tom, aby něco dostala zpět od jiné osoby, jejíž delikt ní jednání je zákonnou příčinou újmy, kterou jednající osoba utrpěla. Sec. 2.

Old European law. Staré evropské právo. Patron, zmocněnec, advokát, nebo právní zástupce; ten, kdo jednal za jiného v právních věcech; ten, kdo zastupoval stranu a vyřizoval její kauzu. Právní zástupce, bailliff (správce), nebo majordomus; ten, kdo něco vyřizoval nebo jednal za jiného. Skotský „doer“ (činitel, jednatel) je doslovným překladem.

Roman law. Římské právo. Ten, kdo jednal za jiného; ten, kdo spravoval záležitosti jiného; správce nebo zástupce. Otrok, který se staral o obchod nebo záležitosti svého pána, vedl jednání nebo na ně dohlížel, dostával a vyplácel peníze a vedl účty. Toto slovo má různé vzájemně blízké významy, téměř odpovídá slovu „manager“ (správce). Tak *actor dominae* je správcem farmy svého pána; *actor ecclesiae* je správcem církevního majetku; *actores provinciarum* jsou výběrčími daní, pokladníky a správci veřejného dluhu.

Actor ecclesiae. Správce církevního majetku. Právní zástupce kostela; ten, kdo chrání dočasné zájmy kostela. *Actor villae* byl majordomem nebo hlavním správcem města nebo vesnice.

Plaintiff nebo *complainant.* Žalobce nebo navrhovatel. Při civilní nebo soukromé žalobě byl žalobce Říman často nazýván „*petitor*“; při veřejné žalobě resp. ve veřejné věci (*causa publica*) byl nazýván „*accusator*“. Žalovaný byl nazýván „*reus*“, a to jak v soukromých, tak ve veřejných věcech. Tento pojem však může znamenat obě strany, tak jak to lze dovodit ze slova samého. Při soukromé žalobě byl žalovaný často nazýván „*adversarius*“, ale takto může být nazývána každá ze stran.

Tohoto pojmu se rovněž používá pro stranu, která v určité době nese důkazní břemeno nebo má iniciativu v soudním sporu.

Actore non probante reus absolvitur. Pokud žalobce neprokáže svou věc, bude odpůrce zproštěn (nebo osvobozen).

Actori incumbit onus probandi. Důkazní břemeno leží na žalobci (nebo straně, která vznesne pozitivní návrh).

Actor qui contra regulam quid adduxit, non est audiendus. Žalobce (nebo navrhovatel), který jakkoli postupoval proti moci (nebo proti pravidlu), nemá být slyšen.

Actor sequitur forum rei. Podle toho, zda *rei* tu bylo zamýšleno jako genitiv od *res*, věc, nebo *reus*, odpůrce, tato věta znamená: Žalobce následuje místo, kde je sporný majetek, nebo místo odpůrcova bydliště. Žalobce následuje soud žalovaného.

Actrix. Lat. Žena, která jedná; žalobkyně.

Acts of court. Akta soudu. Právní memoranda vyhlášená admirálními (námořními) soudy v Anglii, mající charakter námitek.

Acts of possession. Skutky naplňující držbu. K tomu, aby došlo k vydržení (adverse possession), musí skutky

naplňující držbu: (1) odporovat zájmům vlastníka nebo být opoziční, (2) být skutečné, (3) být viditelné, dobře známé a výlučné, (4) trvalé a (5) nárokovat si vlastnictví. Bilyeu v. Plant, 75 Ill. App.2d 109, 220 N.E.2d 513. Viz Adverse possession.

Actual. Reálný, skutečný; podstatný; fakticky existující v určité době; mající platnou objektivní existenci jako protiklad k tomu, co je pouze teoretické nebo možné. Protikladný k výrazům potenciální, možný, domnělý, teoretický, hypotetický nebo nominální. Něco reálného, v protikladu ke konstruktivnímu nebo spekulativnímu; něco skutečně existujícího. Je používáno jako právní pojem v protikladu k pojmům domnělý nebo konstruktivní např. ohledně držby nebo okupace. *Actually* (skutečně atd.) je protikladné vůči zdánlivé, domněle, fiktivně, jako např. *actually engaged in farming* (skutečně zaměstnaný v práci na farmě) znamená skutečně, opravdu, fakticky. K *actual* viz tituly Bias; Damages; Delivery; Fraud; Malice; Notice; Occupation; Ouster; Possession; Residence; Seisin; Total loss.

Actual authority. Skutečné zmocnění. Oprávnění obchodního zástupce zavázat svého principála tam, kde takové oprávnění je odvozeno buď z výslovné dohody nebo z dohody mlčky uzavřené mezi principálem a zástupcem. HyKen v. Travelers Ins. Co., Mo. App., 678 S.W.2d 454, 457. V právní úpravě obchodního zastoupení takové zmocnění, které principál záměrně uděluje zástupci, nebo záměrně nebo na základě potřeby řádné péče umožňuje zástupci, aby sám si myslel, že takové zmocnění má. National Cash Register Co. v. Wichita Frozen Food Lockers, Tex. Civ. App., 172 S.W.2d 781, 787. Zahnuje zmocnění jak výslovné, tak mlčky učiněné.

Actual bias. Viz Bias.

Actual cash value. Skutečná peněžitá hodnota. Slušná nebo rozumná cena za hotové, za kterou by mohl být majetek prodán na trhu za běžných okolností, a nikoli při vynuceném prodeji. Cena, které by se dosáhlo na slušném trhu po rozumném úsilí nalézt kupujícího, který by dal nejvyšší cenu. Jakou peněžní hodnotu má majetek, a to s přihlédnutím k amortizaci. Běžné jsou „actual cash value“, „fair market value“ (slušná tržní hodnota) a „market value“ (tržní hodnota) synonymickými výrazy. Viz Actual value; Cash value; Fair market value; Fair Value.

Actual change of possession. Skutečná změna držby. V právních předpisech týkajících se podvodu zjevná, viditelná a jednoznačná změna držby, projevující se obvyklými vnějšími znaky, čímž se odlišuje od pouze formální nebo nepřímé změny.

Actual controversy. Skutečný spor. Deklaratorní rozsudek může být vydán pouze v případech představujících „skutečný spor“, které jsou vymezeny jako konkrétní případy dotýkající se právních vztahů stran, majících protikladné právní zájmy a u nichž je možné okamžitě a definitivně určit zákonná oprávnění stran ve sporném řízení na základě tvrzených skutečností. Dr. Beck & Co. G.M.B.H. v. General Elec. Co., D.C.N.Y., 210 F. Supp. 86, 89. Viz také Case (Cases and controversies); Declaratory Judgment Act.

Actual cost. Skutečná cena, skutečné náklady. Skutečná cena zaplacená stranou za zboží v případě reálné koupě uskutečněné *bona fide*, což nemusí být nutně tržní hodnota zboží. Je to obecný nebo popisný pojem,

který může mít různé významy podle okolností, za nichž je používán. Znamená spíše přesnou vynaloženou částku nebo utrpěnou ztrátu než průměrnou nebo proporcionální část nákladů. Význam tohoto pojmu může být omezen na suroviny, práci a režijní náklady nebo rozšířen na další položky.

Actual damages. Náhrada skutečné škody. Náhrada za skutečnou újmu nebo ztrátu. Chappell v. City of Springfield, Mo., 423 S.W.2d 810, 814. Pojem používaný k označení druhu náhrady škody, jakož i povahy újmy, za kterou je možná náhrada; tak skutečné odškodnění vyplývající z faktické újmy je třeba odlišovat od odškodnění, které je nominální, exemplární nebo je kárným opatřením. Rasor v. Retail Credit Co., 87 Wash.2d 516, 554 P.2d 1041, 1049. „Actual damages“ jsou synonymická s „compensatory damages“ (kompenzačním odškodněním). Weider v. Hoffman, D. C. Pa., 238 F. Supp. 437, 445. Viz také Damages.

Actual delivery. Viz Delivery.

Actual eviction. Faktická evikce, faktické odnětí držby. Skutečné vypuzení pachtýře (tenanta) z celé nemovitosti nebo z její části. Fyzické vypuzení z držby nebo odnětí držby poskytnuté věci nebo její podstatné části. Cauley v. Northern Trust Co., 315 Ill. App. 307, 43 N.E.2d 147, 155, 315. Viz Constructive eviction; Eviction; Forcible entry and detainer; Summary (Summary process).

Actual fraud. Viz Fraud.

Actual loss. Skutečná ztráta. Ztráta vyplývající z reálného a podstatného zničení pojištěného majetku.

Actual malice. Viz Malice.

Actual market value. Skutečná tržní hodnota. V obchodních zvyklostech cena, za kterou je zboží volně nabízeno k prodeji všem kupujícím; cena, kterou by výrobce nebo vlastník dostal za zboží, prodané za běžných okolností v obvyklém velkoobchodním množství. Viz také Market value.

Actual notice. Viz Notice.

Actual possession. Viz Possession.

Actual practice. Skutečná praxe. Aktivní, zjevná a dobře známá činnost v obchodě, povolání nebo zaměstnání, jako protiklad k příležitostné nebo utajované praxi. State ex rel. Laughlin v. Washington State Bar Ass'n, 26 Wash.2d 914, 176 P.2d 301, 309.

Actual physical control. Skutečné fyzické řízení. Takové řízení je podle zákona protiprávní a trestné pro jakoukoli osobu pod vlivem intoxikačního nápoje, která skutečně fyzicky řídí motorové vozidlo v rámci státu, a znamená existující nebo momentální tělesné omezení, při němž je vyvíjen vliv, je ovládán nebo řízen automobil v době, kdy osoba je pod vlivem intoxikačního nápoje. Bearden v. State, Okl. Cr., 430 P.2d 844, 847.

Actual residence. Skutečné sídlo nebo bydliště. Bydliště, kde osoba skutečně bydlí, nikoli pouhé právní bydliště. In re McGrath, 243 App. Div. 803, 278 N.Y.S. 135. Viz Domicile; Residence.

Actual trust. Viz Trust.

Actual use. Skutečné použití. Pojem „actual use“ v pojistce týkající se odpovědnosti za řízení automobilu, která poskytuje krytí na automobil, který není ve vlastnictví, pokud ke skutečné manipulaci nebo skutečnému použití automobilu příbuzným pojištěného došlo se

souhlasem vlastníka, znamená momentální nebo aktivní použití nebo použití existující fakticky nebo ve skutečnosti na rozdíl od použití přičitatelného nebo domnělého. United Services Auto. Ass'n v. United States Fire Ins. Co., 36 C.A.3d 765, 111 Cal. Rptr. 595, 598.

Actual value. Skutečná hodnota. Skutečnou hodnotou, která má být stanovena v řízení o nuceném prodeji, je cena, která by pravděpodobně vyplývala z jednání mezi chtějícím prodávajícím a chtějícím kupujícím. „Actual value“, „market value“ (tržní hodnota), „fair market value“ (slušná tržní hodnota), „just compensation“ (spravedlivá náhrada) a pod. mohou být používány jako zaměnitelné výrazy. „Saleable value“ (přiměřená prodejní hodnota), „actual value“, „cash value“ (hodnota za hotové) a jiné podobné výrazy používané v nařízeních pro daňové úředníky znamenají obecně totéž. In re Lang Body Co., C.C.A. Ohio, 92 F.2d 338, 340. Viz také Market value.

Actual violence. Skutečné násilí. Napadení (assault) se skutečným násilím je napadení s použitím fyzické síly vůči napadené osobě. Pojem násilí (violence) je synonymický s fyzickou silou nebo násilím (physical force) a tyto dva pojmy jsou zaměnitelné užívány ve vztahu k násilným napadením.

Actuarial table. Pojistně technická tabulka. Forma organizovaných statistických údajů, která označuje očekávanou délku života osoby a která může být připuštěna jako důkaz na základě znaleckého posudku. Leave v. Boston Elevated Railway, 306 Mass. 391, 397, 28 N.E.2d 483. Takové tabulky používají pojišťovací společnosti k určování pojistných premii. Viz také American experience table of mortality; Life tables; Mortality tables.

Actuarius. Účetní, notář, výběrčí daní. V římském právu notář nebo úředník. Ten, kdo navrhoval zákony, nebo kdo stručně psal veřejné listiny. Úředník, který měl na starosti veřejné lázně; úředník, který dostával peníze pro vojáky a rozděloval jim je; notář. Viz také Actor.

Actuary. Pojistný matematik. Statistik, který vypočítává pojistné a důchodové sazby a prémie na základě praktických tabulek (např. tabulek očekávané délky života a úmrtnosti).

Actum. Lat. Listina, spis; něco, co bylo učiněno.

Actus. V kontinentálním právu čin nebo činnost. *Non tantum verbis, sed etiam actu*; nejen slovy, ale i činem.

Druh práva cesty, spočívající v oprávnění hnát dobytek nebo jet vozem přes pozemek podléhající služebnosti. Někdy je překládáno jako „road“ (cesta) a zahrnuje druh cesty nazývaný „iter“, nebo cestička, stezka (path).

Ve starém anglickém právu zákon (act) vydaný parlamentem; zákon. Někdy však byly rozlišovány *actus* a *statutum*. *Actus parliamenti* byl zákon vydaný lordy a poslanci a stal se *statutum*, jakmile se mu dostalo souhlasu krále.

Actus curiae neminem gravabit. Úkon soudu nebude nikomu na újmu. Tam, kde prodlení v řízení vznikne na základě činnosti soudu, nebude v důsledku toho žádná ze stran trpět.

Actus Dei nemini est damnosus. Čin Boha nikomu neškodí. To znamená, že osobě nemůže být na újmu nebo nemůže být odpovědná za nehodu, ke které došlo bez jejího zavinění, kterou lze přičítat „božímu dopuštění“. Viz Act of God.

Actus Dei nemini facit injuriam. Čin Boha nikomu nezpůsobuje újmu. 2 Bl. Comm. 122. Věc, která je nevyhnutelná na základě „božího dopuštění“, které se nelze vyhnout na základě vynaložené péče, ani jí zabránit opatrností, nebude posuzována na újmu žádné osobě, která neprojevila nedbalost.

Actus inceptus, cujus perfectio pendet ex voluntate partium, revocari potest; si autem pendet ex voluntate tertiae personae, vel ex contingenti, revocari non potest. Čin, který již byl započat, jehož dovršení závisí na vůli stran, může být odvolán; pokud však závisí na vůli třetí osoby nebo na náhodě, odvolán být nemůže.

Actus judiciarius coram non iudice irritus habetur, de ministeriali autem a quocunque provenit ratum esto. Soudní úkon učiněný soudcem bez soudní pravomoci je neplatný; avšak akt ministra vyplývající z jakéhokoli řízení může být schválen.

Actus legis nemini est damnosus. Zákonný úkon není nikomu na újmu. Čin na základě zákona nebude nikomu škodit.

Actus legis nemini facit injuriam. Čin na základě zákona nikomu nezpůsobuje újmu.

Actus legitimi non recipiunt modum. Činy, které mají být učiněny na základě zákona, nepřipouštějí modifikaci.

Actus me invito factus non est meus actus. Čin mnou učiněný proti mé vůli není mým činem.

Actus non facit reum, nisi mens sit rea. Čin nečiní (toho, kdo jej učinil) vinným, tzn. čin neudělá viníka, pokud není vinna mysl; tedy pokud úmysl není trestný. Úmysl a čin musí být k tomu, aby šlo o trestný čin, v souladu. Jednáním se člověk neproviní, nejednal-li se zlým úmyslem.

Actus repugnus non potest in esse produci. Neslučitelný, odporující úkon nemůže být uskutečněn, tzn. že se nemůže stát účinným.

Actus reus. „Zaviněný úkon“. Protiprávní skutek, který činí osobu trestně odpovědnou, pokud je spojen s mens rea (vinnou myslí, trestným úmyslem). *Actus reus* je fyzickým aspektem trestného činu, zatímco *mens rea* zahrnuje faktor úmyslu.

Actus servi in iis quibus opera ejus communiter adhibita est, actus domini habetur. Čin sluhy v těch věcech, kterými se obvykle zabývá, je považován za čin jeho pána.

A cueillette. Ve francouzském právu ve vztahu k zásilatelské smlouvě znamená, že zboží je naloženo za podmínky, že kapitánovi se podaří doplnit náklad lodi z jiných zdrojů.

Ad. Lat. U; při; pro; blízko; na účet něčeho; k; dokud ne; na; ve vztahu k.

A.D. Zkratka pro Anno Domini, léta Páně.

Ad abundantiorum cautelam. Lat. Pro hojnější (vydatnější, vyšší) záruku. Jinak vyjádřeno, *ad cautelam ex superabundanti*.

Ad admittendum clericum. Pro přijetí úředníka. Writ, mající charakter exekuce, nařizující biskupovi, aby přijal úředníka, bude-li mít úspěch v *quare impedit*.

Ad aliud examen. K jinému soudu; patřící jinému soudu, jiné soudní kompetenci nebo jurisdikci.

Ad alium diem. V jiný den, dalšího dne. Obecná věta ve starých sbírkách rozhodnutí.

Adamson Act. Adamsonův zákon. Zákon Kongresu (1916), který stanovil osmihodinový pracovní den. 45 U.S.C.A. (Anotovaný zákoník USA) 45.

Adapted. Přizpůsobený. Způsobilý k použití. Znamená, že objekt, k němuž se vztahuje, byl uzpůsoben; byl uveden do souladu s něčím; byl učiněn způsobilým na základě změny. Raynor v. United States, C.C.A. Ind., 89 F.2d 469, 471.

Adaptation right. Právo adaptace. V autorském právu výlučné oprávnění držitele autorského práva připravit „odvozená díla“, založená na námětu, který je předmětem autorské ochrany.

Ad assisas capiendas. Uskutečnit soudní zasedání, provést soudní jednání (assize, viz tam). 3 Bl.Comm. 185, 352. *Ad assisam capiendam*; provést soudní jednání.

A dato. Od data, od toho dne. Viz A datu.

A datu. Práv. lat. Od data, od toho dne. Viz A dato.

Ad audiendam considerationem curiae. K vyslechnutí soudního rozsudku.

Ad audiendum et determinandum. K vyslechnutí a rozhodnutí. 4 Bl. Comm. 278.

Ad barram. K obhájci, k advokátovi; u obhájce, advokáta.

Ad barram evocatus. Připuštěný k advokátské praxi.

Ad campi partem. Pro část pole nebo podíl na pozemku, pro podíl na smlouvě.

Ad captum vulgi. Přizpůsobený tak, aby tomu všichni rozuměli.

Ad coelum doctrine. Doktrína ad coelum (do nebe). Osoba vlastní prostor nad svou nemovitostí do té míry, že nikdo nemůže získat právo k takovému vzdušnému prostoru, které by omezovalo jeho užívání vlastníkem. Tato doktrína byla většinou soudů zamítnuta. U.S. v. Causby, 328 U.S. 256, 66 S. Ct. 1062, 90 L. Ed. 1206. Doslovně, do nebe. Viz Air rights.

Ad colligendum. K vybrání, k vyzvednutí; jako např. správce nebo trustee (správce majetku) *ad colligendum*.

Ad colligendum bona defuncti. K vyzvednutí majetku zemřelého. Viz Administration of estates.

Ad communem legem. Podle obecného práva, podle common law, název writu na zápis (nyní zastaralého), podávaného dědici po smrti doživotního držitele (tenanta) za účelem vydání pozemků, které tento držitel protiprávně zcizil.

Ad commune nocumentum. K obecné škodě.

Ad comparendum. Mající se objevit. *Ad comparendum, et ad standum juri*, přijít k soudu a podrobit se právu, nebo podrobit se soudnímu rozsudku.

Ad computum reddendum. Předložit účet.

Adcordabilis denarii. Peníze zaplacené vazalem svému lennímu pánu za prodej nebo výměnu léna.

Ad culpam. Do spáchání zaviněného činu.

Ad curiam. Před soudem. K soudu.

Ad curiam vocare. Předvolat k soudu.

Ad custagia. K nákladům.

Ad custum. K nákladům. 1 Bl. Comm. 314.

Add. Spojit; přiložit; přidat; přistoupit. *Viz také* Addition; Additional.

Ad damnum. V procesu — „Ke škodě“. Technický název jedné klauzule writu, prohlášení, nebo obecněji žaloby, která obsahuje tvrzení o ztrátě peněz utrpěné žalobcem nebo o odškodnění, které žalobce požaduje. Fed. R. Civ. P. (Federální pravidla pro civilní řízení) 8(a).

Taková klauzule informuje odpůrce o maximální částce uplatňovaného nároku, aniž je prokazována skutečná újma nebo odpovědnost. Natale v. Great Atlantic & Pacific Tea Co., 8 App. Div. 781, 186 N.Y.S.2d 795, 796.

Added substance. Přidaná látka, přísada. Test za účelem zjištění, zda látka je „přidanou látkou“ ve smyslu Federálního zákona o potravinách, léčivech a kosmetice (Federal Food, Drug, and Cosmetic Act), spočívá v tom, zda se v potravě přirozeně objevuje. Millet, Pit & Seed Co., Inc. v. U.S., D. C. Tenn., 436 F. Supp. 84, 87. *Viz také* Foreign substance.

Addendum. Obhajovat, k obhajobě. 1 Bl. Comm. 227.

Addendum. Věc, která je nebo má být přidána, připojena, přiložena; seznam nebo část sestávající z přidaného materiálu.

Addicere. Lat. V kontinentálním právu odsoudit; udělit, přidělit nebo doručit; prodat. V římském právu bylo *addico* jedním ze tří slov používaných k vyjádření rozsahu civilní jurisdikce přetorů.

Addict. Každá osoba, která obvykle užívá jakékoli narkotikum takovým způsobem, že ohrožuje veřejnou morálku, zdraví, bezpečnost nebo majetek, nebo která se stala natolik závislou na užívání narkotik, že ztratila s ohledem na tuto závislost možnost sebeovládání. 21 U.S.C.A. (Anotovaný zákoník USA) 802. People v. McKibben, 24 Ill. App.3d 692, 321 N.E.2d 362, 364.

Addictio. V římském právu předání dlužníka věřiteli magistrátem; rovněž převod majetku (zesnulého) dlužníka tomu, kdo přejímá jeho závazky.

Addictive drugs. Návykové drogy. Jakákoli droga, která způsobuje periodickou nebo chronickou intoxikaci na základě opakovaného požití.

Ad diem. Ke dni, do dne, v den; k určitému dni. *Ad alium diem*, k jinému dni. *Ad certum diem*, k určitému dni. *Solvit ad diem*, zaplatil k určitému dni nebo v určitý den.

Addition. Připojení, přídavek, dodatek. Zahrnuje fyzický kontakt, něco připojené k něčemu jinému. Struktura fyzicky připojená k vlastní budově nebo s ní spojená. Mack v. Eysell, 332 Mo. 671, 59 S.W.2d 1049. Rozšíření; přírůstek; zvětšení. Meyering v. Miller, 330 Mo. 885, 51 S.W.2d 65, 66. To, co bylo spojeno s něčím nebo s jeho částí. *Viz* Appurtenance; Fixture.

V pojišťovacím právu slovo „addition“ ve vztahu k budovám znamená obvykle část připojenou nebo spojenou s hlavní budovou; i když tento pojem byl rovněž považován za pojem vztahující se na budovy, které přísluší k nějaké jiné budově, třebaže s ní ve skutečnosti nejsou fyzicky spojeny.

V common law, cokoli bylo připojeno ke jménu osoby prostřednictvím titulu nebo označení. V anglickém právu existovaly čtyři druhy *additions* (dodatku

ke jménu), — dodatky týkající se stavu (*estate*), jako yeoman (zeman), gentleman (šlechtic), esquire (páže); dodatky týkající se hodnosti (*degree*), nebo jména označující důstojnost, jako knight (rytíř), earl (hrabě), marquis (markýz), duke (vévoda); dodatky týkající se obchodu (*trade*), řemesla nebo umění nebo zaměstnání, jako písař, malíř, zedník, tesař; a dodatky týkající se místa (*place*) bydliště, jako London, Chester, aj.

Additional. Připojený, dodatečný. Tento pojem zahrnuje myšlenku připojení nebo spojení jedné věci s jinou, tak aby tím vytvořily celek. Ex parte Boddie, 200 S.C. 379, 21 S.E.2d 4, 8.

Additional burden. *Viz* Eminent domain.

Additionalles. Dodatky. Ve smluvním právu, dodatečné podmínky nebo návrhy, které mají být připojeny k původní smlouvě.

Additional extended coverage. Dodatečné rozšíření krytí. Dodatek k pojistce, která zahrnuje pojištění bytů; kryje poškození vodou z vodovodního zařízení a topného systému, vandalismus a svévolné způsobenou škodu, rozbití skla, spadlé stromy, led, sníh, aj.

Additional instructions. Dodatečné instrukce. Ponaučení soudce porotcům vedle původních instrukcí. Často požadovány tam, kde porota se vrací z porad s otázkou týkající se důkazů, právního posouzení nebo určité věci z původního ponaučení.

Additional insurance. Připojištění. Pojištění, které je připojeno k existující pojistce.

Additional insured. Dodatečně pojištěná osoba (osoby). Osoba nebo osoby kryté pojistkou jako dodatek ke jmenovanému pojištěnému; např. při pojištění odpovědnosti za škody způsobené automobilem je „jmenovaný pojištěný“ obvykle kupující nebo vlastník pojistky, zatímco „dodatečně pojištěný“ je ten, kdo v pojistce není zvlášť označen jménem, ale požívá postavení pojištěného v rámci pojistky jmenovaného pojištěného, např. v důsledku toho, že je provozovatelem automobilu jmenovaného pojištěného. De Simone v. Nationwide Mut. Ins. Co., 149 N. J. Super. 376, 373 A.2d 1025, 1027.

Additional legacy. *Viz* Legacy.

Additional servitude. Dodatečná služebnost. Uložení nového a dodatečného věcného břemena nebo služebnosti k pozemku, původně na základě procesu směrujícího k vyvlastnění. Užívání odlišného charakteru, za které má vlastník dotčeného majetku právo na náhradu.

Additional work. Dodatečná práce. Práce svých charakterem spočívající v modifikacích a změnách, nikoli nezávislý projekt. Maryland Casualty Co. v. City of South Norfolk, C.C.A. Va., 54 F.2d 1032, 1037. Práce, která vyplývá ze změny nebo obměny plánů týkajících se práce, kterou je třeba provést podle smlouvy, zatímco „extra work“ (zvláštní práce) se týká práce, která není zahrnuta v samotné smlouvě. De Martini v. Elade Realty Corp., Co. Ct., 52 N.Y.S.2d 487, 489.

Additio probat minoritatem. Dodatek (ke jménu, názvu) prokazuje nebo ukazuje nižší stupeň nebo méněcennost. Tak např. řekne-li se, že někdo má „a fee tail“ (lenní podíl na pozemku omezený jen na potomky v řadě přímé), je to méně, než když má „the fee“ (dědičný nemovitý majetek).

Additur. Oprávnění soudu stanovit náhradu škody nebo zvýšit částku nepřiměřeného rozhodnutí na základě výroku poroty, jako podmínka odepření návrhu na nový proces se souhlasem odpůrce, ať již s tím žalobce souhlasí či nikoliv. Dorsey et al. v. Barba et al., Cal. App., 226 P.2d 677. V rámci federálního systému USA toto není dovoleno. Dimick v. Schiedt, 293 U.S. 474, 55 S. Ct. 296, 79 L. Ed. 603. *Srov.* Remittitur.

Add on clause. Rozšiřující doložka. Doložka ve smlouvě o prodeji na splátky, která prohlašuje dřívější koupě od stejné firmy za záruky na novou koupí.

Add on interest. Přidaný úrok. Metoda výpočtu úroku používaná obvykle při financování určitých hlavních typů spotřebního zboží, která není obecně používána při financování nemovitostí. Úrok je počítán z celkové půjčené částky a připočten k jistině. Každá platba je potom odečítána z této celkové částky.

Addone, addonne. Franc. zák. Daný čemu.

Address. Adresa. Místo, kde pošta nebo jiný způsob komunikace dostihne osobu. Munson v. Bay State Dredging & Contracting Co., 314 Mass. 485, 50 N.E.2d 633, 636. Obecně místo podnikání nebo sídlo, ačkoliv jím být nemusí.

Bill of address. Návrh usnesení o odvolání. Ustanovení v ústavě státu Massachusetts, které stanoví, že soudci mají být odvoláni na základě *address* (usnesení) většiny v obou sněmovnách zákonodárského sboru se souhlasem guvernéra a Výkonné rady.

Equity pleading. Řízení na základě ekvity (*viz tam*). Část žaloby, v níž je uveden vlastní technický popis soudu, kde byla žaloba uplatněna. *Viz* Caption.

Address to the crown. Odpověď Koruně. V Anglii, když byla v parlamentě čtena královská řeč, podávaly návrh na odpověď obě sněmovny. V každé sněmovně byli správnou vybrání dva členové k předložení a vyslovení souhlasu odpovědi. Od začátku zasedání v r. 1890—1891 to bylo jednoduché usnesení, které vyjadřovalo poděkování panovníkovi za jeho blahosklonnou řeč.

Adduce. Předložit, uvést, nabídnout. Používáno zejména ve vztahu k důkazům.

Ad ea quae frequentius accidunt jura adaptantur. Zákony jsou přizpůsobovány těm případům, které se vyskytují nejčastěji.

Adeem. Odvolat, zrušit, nebo anulovat. Předem uspokojit dědičný odkaz nějakým darem nebo náhradní dědičkou dispozicí, učiněnou pořizovatelem závěti. Woodburn Lodge No. 102, I.O.O.F. v. Wilson, 148 Or. 150, 34 P.2d 611, 614. *Viz* Ademption.

Ad effectum. S účinkem, ve smyslu nebo k závěru. *Ad effectum sequentem*, v následujícím smyslu.

Adeling nebo atheling. Vznešený; vynikající. Čestný titul mezi Anglosasy, původně patřící královým dětem.

Ademptio. Lat. V kontinentálním právu odvolání dědičného odkazu; odvolání daru. Tam, kde bylo výslovně převáděno z jedné osoby na druhou, byla *ademptio* nazývána *translatio* (převod).

Ademption. Zánik nebo odvolání dědičného odkazu úkonem pořizovatele závěti, ekvivalentní zrušení nebo naznačující úmysl zrušit. Tagnon's Adm'x v. Tagnon, 253 Ky. 374, 69 S.W.2d 714.

Požizovatel závěti dává obmyšlenému to, co stanovil ve své poslední vůli, nebo nakládá s příslušnou částí

svého majetku, kterou takto odkázal, takovým způsobem, že činí nemožným splnění závěti. Hurley v. Schuler, 296 Ky. 118, 176 S.W.2d 275, 276. Odvolání, zrušení nebo anulace dědičného odkazu v souladu se zjevným úmyslem pořizovatele závěti, předvídané zákonem na základě úkonů, které učinil za svého života, i když takové úkony nevedou k jejímu výslovnému zrušení.

Odvolat, zrušit, anulovat, nebo uspokojit zákonný odkaz nějakým darem nebo náhradní dispozicí, učiněnou pořizovatelem závěti, a to předem. In re Burnett's Estate, 49 N. J. Super. 439, 140 A.2d 242, 244.

Úkon, kterým pořizovatel závěti plní vůči obmyšlenému za doby svého života, obecný odkaz, který mu ve své závěti navrhl poskytnout v případě své smrti; a úkon, jímž se zvláštní odkaz stal nerealizovatelný vzhledem k tomu, že pořizovatel závěti s daným předmětem naložil jinak. Dillender v. Wilson, 228 Ky. 758, 16 S.W.2d 173, 174.

Viz Advancement.

Adeo. Lat. Potud, tak, natolik. *Adeo plene et integre*, tak plně a zcela.

Adequate. Adekvátní. Dostatečný; přiměřený; stejně účinný; rovnající se tomu, co je požadováno; vhodný vzhledem k danému případu nebo situaci; uspokojivý. Rovnající se určité dané příležitosti nebo práci. Nissen v. Miller, 44 N.M. 487, 105 P.2d 324, 326.

Adequate care. Adekvátní péče. Taková péče, kterou by vynaložil k tomu, aby se vyhnul nehodě za obdobných okolností normálně opatrný člověk; péče úměrná hrozcímu nebezpečí. *Viz také* Care.

Adequate cause. Přiměřená příčina. Dostatečná příčina pro zvláštní účel.

V trestním právu znamená přiměřená příčina pro neovládané hnutí mysli, která snižuje zabití spáchané pod jeho vlivem ze stupně vraždy na pouhé zabití, takovou příčinu, která by obecně vyplývala z určitého stupně zloby, vzteku, zuřivosti nebo zděšení u osoby běžného temperamentu, dostačujícího k tomu, aby přestala být způsobila chladně uvažovat. Inzultující slova nebo gesta nebo ohrožení zdraví a života nebo použití násilí, která jsou tak mírná, že nenaznačují žádný úmysl způsobit bolest nebo újmu, nebo újmu na majetku, která není provázena násilím, nejsou přiměřenými příčinami. Berry v. State, 143 Tex. Cr. R. 67, 157 S.W.2d 650, 652. *Viz* Adequate provocation; Cause; Probable cause.

Adequate compensation. Přiměřená náhrada. Přesná hodnota majetku převzatého na základě oprávnění z exekuce splatná v penězích, tak jak je zaručeno 5. Dodatkem Ústavy. Tržní hodnota majetku, když je odňat. Může zahrnovat úrok a může zahrnovat náklady nebo hodnotu majetku pro vlastníka pro účely, pro které jej určil. Jen taková, která staví stranu, jež utrpěla újmu, do tak dobrých podmínek, v nichž by byla, kdyby k újmě nedošlo. Town of Winchester v. Cox, 129 Conn. 106, 26 A.2d 592, 597. *Viz také* Fair market value; Just compensation.

Adequate consideration. Přiměřené protiplnění. Takové, které je rovnocenné, nebo rozumně přiměřené hodnotě toho, za co je dáváno. Takové, které není tak nepřiměřené, aby otráslo naším pojetím takové morálky a slušného jednání, které by mělo vždy charakterizovat transakce mezi dvěma lidmi. Podle okolností slušné a rozumné. Rozumně spravedlivé a rovnocenné. *Viz* Consideration; Fair consideration; Fair market value; Fair value; Just compensation.

Adequate notice. Přiměřené oznámení, upozornění. Rozumně zvážené oznámení za účelem informace osoby o žalobě, řízení nebo návrhu. Oznámení dostatečné k tomu, aby umožnilo námitku nebo obranu. U.S. v. San Juan Lumber Co., D. C. Colo., 313 F. Supp. 703, 709. Rozumně zvážené oznámení, za všech okolností daného řízení, za účelem informování všech zainteresovaných stran v řízení a poskytnutí příležitosti k předložení jejich námitek. U.S. v. San Juan Lumber Co., D. C. Colo., 313 F. Supp. 703, 709. Viz Notice.

Adequate preparation. Přiměřená příprava. Zahrnuje celou poradou s obviněným, rozhovory se svědky, studium skutečností a práva a určení charakteru použité obhajoby a postupu sledovaného během procesu. Nelson v. Commonwealth, 295 Ky. 641, 175 S.W.2d 132, 133.

Adequate protection. Přiměřená ochrana. Slovní spojení používané v několika ustanoveních Zákoníku o úpadku (Bankruptcy Code), kterým se označuje ochrana poskytovaná držitelům zajištěných nároků. Jejím účelem je zachovat postavení zajištěného věřitele v době úpadku. In re Jamaica House, Unc., Bkrty. Vt., 31 B. R. 192, 195. V užším vymezení, nedostatek přiměřené ochrany podílu věřitele na jistotě je základem pro neposkytnutí odkladu podle 362 (d)(1) Zákoníku; přiměřená ochrana představuje rovněž určitý standard pro ochranu věřitele, a to před prodejem nebo užíváním nebo zadržením jistoty podle ustanovení 363 a 364 Zákoníku. Přiměřená ochrana sice není zákonně vymezena, ustanovení 361 však stanoví příklady přiměřené ochrany. Viz In re Cooley, Bkrty. Pa., 37 B. R. 590, 592.

Adequate provocation. Přiměřená provokace. Za provokaci přiměřenou k tomu, aby způsobila náhlý nával zlosti, který může odložit výkon rozhodnutí a vyloučit promyšlenost a předem vytvořený záměr, je považována taková provokace, která vede k zlosti takového stupně, že může zatemnit rozum nebo ovládnout projev vůle běžného rozumného člověka. Viz Adequate cause.

Adequate remedy at law. Adekvátní náprava na základě práva. Pro účely pravidla, že strana ve sporu, která opomene využít prostředku k nápravě předvídaného právem a která je v důsledku toho zbavena možnosti použít tohoto prostředku z důvodu vlastního zanedbání pečlivosti, se nemůže opřít o to, že neexistuje náprava na základě práva, jakožto o základ pro jurisdikci na základě ekvity, je taková náprava, která je tak úplná, praktická a účinná z hlediska spravedlnosti a jejího okamžitého výkonu, jako náprava na základě ekvity, a která je dosažitelná stejně jako by tomu bylo v důsledku příslušného oprávnění. In re Wife, K., Del. Ch., 297 A.2d 424, 426.

Jakožto náprava předcházející oprávněnému prostředku na základě soudního rozhodnutí znamená nápravu, která je jednoduchá a úplná a stejně praktická a účinná z hlediska spravedlnosti a jejího okamžitého výkonu jako náprava na základě ekvity, a i kdyby bylo vydáno soudní rozhodnutí v případě, že právní náprava není adekvátní, rozhodnutí by nemělo být vydáno tam, kde má žalující strana adekvátní prostředek k nápravě na základě práva. Hancock v. Bradshaw, Tex. Civ. App., 350 S.W.2d 955, 957.

Náprava, která umožňuje úplné odstranění s ohledem na konkrétní spornou věc a která je vhodná s ohledem na okolnosti případu. Taková náprava musí dosáhnout zamýšleného cíle a skutečně vynutit splnění po-

vinnosti, o kterou jde. Simpson v. Williams Rural High School Dist., Tex. Civ. App., 153 S.W.2d 852, 856.

Adessee. V kontinentálním právu, býti přítomen; opak *abessee*.

Adeu. Na neurčito, jako např. když je věc konečně zamítnuta soudem. *Allez adeu* (jděte sbohem), odročuji na neurčito. Viz Adieu.

Ad eversionem juris nostri. K poražení našeho práva.

Ad excambium. K výměně; k náhradě.

Ad exhaeredationem. K vydědění; v neprospěch dědění. 3 Bl. Comm. 288. Formální slova ve starém writu, týkajícím se škody (writ of waste), který nařizuje nájemci půdy (tenantovi), aby se dostavil a zdůvodnil, proč způsobil škodu a zkázu na daném místě, *ad exhaeredationem*, atd.

Ad exitum. Při vydání; ke konci (procesu).

Ad faciendum. K vykonání. *Ad faciendum, subjiciendum et recipiendum*; učinit, předložit a obdržet. *Ad faciendam juratam illam*; sestavit takovou porotu.

Ad feodi firmam. K zaplacení pachtu.

Ad fidem. V poddanství. Subjekty narozené *ad fidem* jsou subjekty narozenými v poddanství.

Ad filum aquae. K proudu vody; ke střední čáře nebo středu proudu. *Usque ad filum aquae*, až po střed proudu. Výraz, jehož další formou, etymologicky přesnější, je *ad medum filum aquae* (viz tam).

Ad filum viae. Ke středu cesty; ke střední čáře cesty.

Ad finem. Zkráceně *ad fin*. Ke konci. Užíváno v knižních citacích jako pokyn číst od označeného místa ke konci kapitoly, oddílu, apod. *Ad finem litis*, ke konci sporu.

Ad firmam. K propachtování. Odvozeno ze starého anglosaského slova označujícího rentu. *Ad firmam noctis* byla pokuta, která se svou částkou rovnala stanovené ceně obveselování krále na jednu noc. *Ad feodi firmam*, k zaplacení pachtu.

Ad fundandam jurisdictionem. K založení jurisdikce.

Ad gaolas deliberandas. K vyprázdnění věznic. *Ad gaolas deliberandam*, vyprázdnit věznici; nechat vyprázdnit věznici.

Ad gravamen. Ke zlosti, k újmě nebo k tíži.

Adhering. Přistupující, spojující se s, připojující se k, jako např. „adhering to the enemies of the United States“ (přivrženeckví, resp. přivrženelec nepřátel Spojených států). „Adhering“ spočívá v tom, že Spojeným státům je projevována náležitá občanská věrnost. United States v. Stephan, D. C. Mich., 50 F. Supp. 738, 741. Jakýkoli úmyslný čin podporující nepřátelské záměry nepřátel Spojených států, nebo čin, který úmyslně posiluje nebo se snaží posílit nepřátele Spojených států, nebo který oslabuje nebo se snaží oslabit moc Spojených států odolávat takových nepřátelům a útočit na ně, zakládá „adhering“ (přivrženeckví) k takovým nepřátelům. United States v. Haupt, D. C. Ill., 47 F. Supp. 836, 839.

Adhesion. Adheze. Dohoda o přistoupení; přistoupení. Vstup dalšího státu do existující smlouvy pouze ve vztahu k části zakotvených principů nebo dohodnutých ustanovení. Adheze se vlastně třetí stát stává smluvní stranou pouze takových částí smlouvy, které jsou zvlášť dohodnuty, a akcesí (přijetím, přistoupením) přijímá a je vázán celou smlouvou. Viz Accession.

Adhesion contract. Adhézní smlouva. Standardní formulářová smlouva nabízená spotřebitelům zboží a služeb v zásadě na bázi „take it or leave it“ (přijmi to takové, jaké to je, nebo k dohodě nedojde), aniž je spotřebiteli poskytnuta realistická příležitost se dohadovat a za takových podmínek, že spotřebitel nemůže získat výrobek nebo služby, které si přeje, jinak, než že bude tiše souhlasit s formulářovou smlouvou. Rozlišovacím znakem adhézní smlouvy je to, že slabší smluvní strana nemá žádnou realistickou volbu, pokud jde o smluvní podmínky. Cubic Corp. v. Marty, 4 Dist., 185 C.A.3d 438, 229 Cal. Rptr. 828, 833; Standard Oil Co. of Calif. v. Perkins, C. A. Or., 347 F.2d 379, 383. S ohledem na to, že tyto smlouvy nejsou výsledkem smluv tradičně „dohodnutých“, je tendence zprošťovat strany tíživých podmínek, které takové smlouvy ukládají. Ne však každá smlouva je v tomto směru nepřiměřeně tíživá. Lechmere Tire and Sales Co. v. Burwick, 360 Mass. 713, 720, 721, 277 N.E.2d 503.

Adhibere. Přiložit, vynaložit. V kontinentálním právu použít; využít; vynaložit; užít. *Adhibere diligentiam*, vynaložit péči. *Adhibere vim*, použít sílu.

Ad hoc. K tomuto, pro toto; pro tento zvláštní účel, případ. Právní zástupce ad hoc nebo opatrovník nebo kurátor ad hoc je ten, kdo je jmenován pro určitý účel, obecně k zastupování klienta nebo nezletilého v určité věci, v níž je prováděno jmenování.

Ad hoc arbitration. Arbitráž ad hoc. Podřízení konkrétní věci arbitráži.

Ad hominem. K určité osobě (tzn. ne obecně, pozn. překl.). Pojem užívaný v logice ve vztahu k osobnímu argumentu.

Ad hunc diem. K tomuto dni.

ADI. Takové množství určité chemikálie, které považuje Agentura pro ochranu životního prostředí (Environmental Protection Agency) za bezpečné pro lidskou konzumaci každý den po dobu sedmdesáti let bez jakýchkoli škodlivých následků. Oregon Environmental Council v. Kunzman, D. Or., 636 F. Supp. 632, 637.

Ad idem. K téže věci nebo k témuž cíli. *Ad idem facit*, znamená to nebo vytvoří to totéž.

A die confectionis. Ode dne zhotovení.

A die datus. Od datovaného dne. Používáno v souvislosti s leases (smíšenými majetkovými právy) k určení doby nebo provozu nemovitosti a pokud bylo takto použito, zahrnuje den uvedeného data.

Adieu. Sbohem. Franc. zák. Na neurčito. Obecný pojem v soudních ročenkách, který zahrnuje konečné zamítnutí soudem.

A digniori fieri debet denominatio. Označení by mělo být odvozováno od toho, co je hodnotnější, cennější. Popis (místa) má být převzat z hodnotnějšího předmětu (jako např. z poslední vůle).

A digniori fieri debet denominatio et resolutio. Titul a vystavení věci by měly být odvozeny nebo dány nebo učiněny s ohledem na hodnotnější, cennější stupeň, kvalitu, nebo druh takové věci.

Ad inde. Mimoto, navíc, nadto. *Ad inde requisitus*, nadto požadovaný.

Ad infinitum. Bez omezení; do neurčité míry; na neurčito.

Ad inquirendum. Ke zjištění, k vyšetření; writ týkající se vyšetření; soudní nařízení, ukládající, aby bylo provedeno zjištění čehokoli, co se vztahuje k věci projednávané před soudem.

Ad instantiam. K instanci. *Ad instantiam partis*, k instanci strany.

Ad interim. Pro mezidobí. Úředník *ad interim* je ten, který je jmenován k tomu, aby obsadil dočasně uvolněné místo nebo plnil povinnosti úřadu během nepřítomnosti nebo dočasné nezpůsobilosti toho, kdo je běžně zastává.

Adiratus. Ztracený; zatoulaný; cena nebo hodnota ukradených nebo ztracených věcí jako náhrada jejich vlastníků.

Adjacent. Ležící blízko něčeho; někdy sousedící s něčím; sousední. *Adjacent* znamená, že dva objekty nejsou široce odděleny, i když se nemusejí vzájemně přímo dotýkat. Harrison v. Guilford County, 218 N.C. 718, 12 S.E.2d 269, zatímco *adjoining* (viz tam) znamená, že tyto objekty jsou tak vzájemně spojeny, že tam nezasaahuje žádný třetí objekt. Wolfe v. Hurley, D. C. La., 46 F.2d 515, 521. Viz Adjoining.

Adjective law. Procesní právo. Soubor procesních pravidel nebo pravidel právní praxe. Rovněž nazýváno „adjectival law“, jakožto protiklad k právu, k jehož provádění jsou zřízeny soudy (zvanému „substantive law“, hmotné právo), znamená pravidla, podle nichž je vykonáváno hmotné právo; např. Rules of Civil Procedure (Pravidla civilního řízení). Ta část práva, která stanoví metodu vynucování nebo zachovávání práv, nebo dosahování nápravy v případě jejich porušení. Maurizi v. Western Coal & Mining Co., 321 Mo. 378, 11 S.W.2d 268, 272. Vztahuje se a předepisuje praxi, metodu, proces nebo právní mechanismus, na základě nichž je hmotné právo vynucováno nebo uplatňováno. Ambrose v. State Dept. of Public Health and Welfare, Mo. App., 319 S.W.2d 271, 274. Viz také Procedural law, srov. Substantive law.

Adjoining. Toto slovo v etymologickém smyslu znamená dotýkající se nebo sousedící, na rozdíl od blízko ležící nebo „adjacent“ (viz tam). Býti s něčím v kontaktu, dotýkat se; hraničit s. State ex rel. Boynton v. Bunton, 141 Kan. 103, 40 P.2d 326, 328. A stejný význam dostal tento výraz v zákonech. Viz Adjacent.

Adjoining owners. Sousední vlastníci. Osoby, které vlastní pozemek dotýkající se předmětného pozemku a kteří v důsledku toho mají právo na oznámení o řízení týkajícím se předmětné nemovitosti, jako např. ve věcech urbanistického členění nebo povolení. Bayport Civic Ass'n v. Koehler, Sup., 138 N.Y.S.2d 524, 530. Viz Abutting owner.

Adjourn. Odročit; odložit; přerušit; odložit na později. Odložit řízení před soudem nebo legislativním orgánem na jinou určenou dobu nebo na neurčito; přičemž poslední uvedený případ se obvykle nazývá „to adjourn sine die“ (odročit sine die, bez uvedení data). Odložit nebo přerušit jednání během schůze, zákonodárského sboru nebo shromáždění, jehož zasedání pokračuje. Odložení činnosti na nějakou dobu, přeložení. Viz Adjournment.

Adjournamentum est ad diem dicere seu diem dare. Odročení znamená určit den nebo poskytnout den. Z toho fráze „eat sine die“.

Adjournatur. Práv. lat. Odročuje se. Slovo, jímž staré sbírky rozhodnutí velmi často uzavíraly případ.

Pokračování téže schůze a na takové odročené schůzi může řídící orgán učinit jakýkoli úkon, který by mohl být učiněn, kdyby k žádnému odročení nedošlo, a omezení ve vztahu k řídícímu orgánu, pokud jde o jednání na původní schůzi, platí i pro odročenou schůzi. Schůze nařízená radou na řádné schůzi, která má být svolána po ukončení takové řádné schůze a před příští řádnou schůzí. Byrd v. Byrd, 193 Miss. 249, 8 So.2d 510, 513.

Adjourned summons. Odročené předvolání. Předvolání vydané v kanceláři soudce a poté předložené soudu za účelem projednání právním zástupcem.

Adjourned term. Přerušená lhůta. V soudní praxi odklad běžné lhůty na základě odročení. Liší se od „additional term“ (dodatečné lhůty), což je lhůta odlišná. Odklad předchozí nebo běžné lhůty. Prodloužená táž lhůta tam, kde pokračuje soudní pravomoc ve vztahu k věci, která byla učiněna v běžné lhůtě, stejně jako příslušné záznamy.

Adjournment. Odročení, odklad. Odložení věci nebo zasedání na jinou dobu nebo místo. Úkon soudu, legislativního orgánu, veřejné schůze nebo úředníka, jímž je zasedání nebo shromáždění rozpuštěno, a to buď dočasně nebo konečně, a u projednávané věci odpadá povinnost vzájemného plnění, a to buď definitivně nebo na určitou dobu. Jestliže je odklad konečný, říká se, že je *sine die* (bez uvedení data). Viz také Recess.

Adjournment day. Den odkladu, den odročení. Další den označený soudci při řádných zasedáních v rámci *nisi prius* za účelem projednání skutečností, které v dané době nejsou pro projednání připraveny.

Adjournment day in error. Den odročení stanovený omylem. Ve staré anglické soudní praxi den označený několik dní před koncem lhůty, ke kterému věci, které nebyly učiněny tvrzeného dne, jsou skončeny.

Adjournment in eyre. Odročení migrujícího soudce. V anglickém právu označení dne, kdy migrující soudci opět hodlají zasedat.

Adjournment sine die. Odročení bez uvedení data. Odročení bez stanovení doby pro další schůzi nebo zasedání. Viz Sine die.

Adjudge. Vynést rozsudek, soudně rozhodnout. Vydat soudně, rozhodnout, uspořádat nebo vyhlásit, nebo vynést rozsudek nebo odsoudit. People v. Rave, 364 Ill. 72, 3 N.E.2d 972, 975. Rozsudek soudu příslušné jurisdikce; ekvivalentní uznání viny a odsouzení. Zahrnuje soudní vymezení skutečnosti a vydání rozsudku. Viz také Adjudication; Judgment.

Adjudicate. Přisoudit. Rozhodnout při výkonu soudní moci. Konečně vymežit. Synonymické s *adjudge* v jeho nejužším smyslu. United States v. Irwin, 127 U.S. 125, 8 S. Ct. 1033, 32 L. Ed. 99.

Adjudicated rights. Přisouzená práva. Oprávnění, která byla uznána v soudním nebo správním řízení.

Adjudicatee. Ten, komu je přisouzeno. Ve francouzském a v kontinentálním právu kupující při soudním prodeji.

Adjudicatio. Přisouzení. V kontinentálním právu soudní rozhodnutí. Rozsudek soudu, že předmět řízení je vlastnictvím jedné ze sporných stran; potvrzení právního titulu na základě rozsudku.

Adjudication. Adjudikace, přisouzení. Právní proces, jímž je rozhodnut spor. Formální vydání nebo vynesení rozsudku nebo prohlášení v soudním řízení; rovněž daný rozsudek nebo rozhodnutí. Vydání prohlášení soudem ve vztahu ke stranám daného případu. Samuel Goldwyn, Inc. v. United Artists Corporation, C.C.A. Del., 113 F.2d 703, 706. Zahrnuje projednání právních důkazů týkajících se dané skutečnosti před soudem, po předcházejícím obeslání. Genzer v. Phillip, Tex. Civ. App., 134 S.W.2d 730, 732. Ekvivalentní výrazu „determination“ (určení, rozhodnutí, viz tam). Campbell v. Wyoming Development Co., 55 Wyo. 347, 100 P.2d 124, 132. Předpokládá, že požadavky všech příslušných stran byly zváženy a vyřešeny. Miller v. Scobie, 152 Fla. 328, 11 So.2d 892, 894. Viz Administrative adjudication; Judgment.

Adjudicative claims arbitration. Arbitráž přiznávající určité nároky. Tato forma rozhodování sporů se týká především mimosmluvních porušení práva a jiných nároků představujících malé hodnoty, na rozdíl od tradičních kategorií arbitráže v oblasti práce, obchodu a mezinárodního obchodu. Určena k tomu, aby odlehčila soudům od projednávání takových případů.

Adjudicative facts. Skutečnosti, které lze přisoudit. Faktické věci týkající se stran v administrativním procesu na rozdíl od legislativních skutečností, které jsou obecné a obvykle se nedotýkají jednotlivých otázek konkrétních procesních stran. Skutečnosti, které se týkají motivů a úmyslu osoby, na rozdíl od věcí obecné politiky. U.S. v. Bishop Processing Co., D. C. Md., 287 F. Supp. 624, 633. Ty skutečnosti, které musí ten, kdo je zkoumá, nalézt nad rozumnou pochybnost před odsuzujícím výrokem. Sundberg v. State, Alaska App., 667 P.2d 1268, 1271.

„Adjudicative facts“, které může soud vzít na vědomí, pokud taková skutečnost nepodléhá rozumnému spornému řízení, jsou ty, na které se aplikuje právo v procesu adjudikace (přisuzování); jsou to skutečnosti, které v případě podléhajícím porotě jdou běžně před porotu. Grason Elec. Co. v. Sacramento Mun. Utility Dist., D. C. Cal., 571 F. Supp. 1504, 1521.

Adjudicatory action. Adjudikatorní (přisuzující) žaloba. Administrativní žaloby jsou svou povahou „adjudikatorní“, když vrcholí v konečném rozhodnutí ovlivňujícím osobní nebo majetková práva. Allegheny Ludlum Steel Corp. v. Pennsylvania Public Utility Com'n, 501 Pa. 71, 459 A.2d 1218, 1221. Viz také Adjudicatory hearing; Adjudicatory process.

Adjudicatory hearing. Adjudikatorní projednávání. Řízení před administrativním orgánem, v němž jsou přisuzována práva a povinnosti určitých osob po obeslání a příležitosti být vyslechnut.

Adjudicatory proceeding. Viz Adjudicatory action; Adjudicatory hearing; Adjudicatory process.

Adjudicatory process. Adjudikatorní (přisuzující) proces. Metoda rozhodování faktických sporů; obecně užíváno ve vztahu k administrativnímu řízení na rozdíl od soudního řízení.

Adjudicataire. Vydražitel. V kanadském právu kupující při šerifské dražbě.

Ad iudicium. K rozsudku; k soudu. *Ad iudicium provocare*, předvolat k soudu; zahájit řízení; pojem z římského práva.

Adjunct. Dodatek, přídavek. Něco přidaného k jinému, avšak v podřízeném, pomocném nebo závislém postavení. Viz také Appurtenance.

Někdo sdružený s jiným v podřízeném nebo pomocném postavení; přidružená osoba.

Adjunction. Dodání, připevnění nebo připojení k jinému. Akt připojení. V kontinentálním právu trvalé připojení nebo spojení věci patřící jedné osobě s věcí patřící osobě jiné. Common law mlčky přijímá doktrínu kontinentálního práva. Viz Accession.

Adjunctum accessorium. Příslušenství nebo služebnost.

Ad iungendum auxilium. Připojit se na pomoc. Viz Aid prayer.

Ad iura regis. K právům krále; writ, který podával královský úředník a který byl předkládán faře proti těm, kdo usilovali o jeho vystěhování na úkor královského titulu.

Adjuration. Přísaha. Přísaha nebo závazek na základě přísahy.

Adjust. Upravit nebo uspořádat; osvobodit od rozdílů nebo rozporů. Dovést k uspokojivému stavu, takže se strany dohodnou, jako např. vyrovnat částku ztráty v důsledku požáru nebo urovnat spor týkající se majetku nebo stavu. Uvést do řádných vztahů; uspořádat. Určit a rozdělit příslušnou částku. Účty jsou adjusted (upraveny), když jsou vyrovnány a je provedena závěrka. Tento pojem je někdy používán ve smyslu platit, pokud je užít ve vztahu k likvidovanému nároku. Combination Oil & Gas Co. v. Brady, Tex. Civ. App., 96 S.W.2d 415, 416. Vymezení částky, která má být uhrazena pojištěnému pojistitelem ke krytí utrpěné ztráty nebo škody. Viz Adjuster; Adjustment; Settlement.

Adjustable—rate mortgage (ARM). Viz Mortgage.

Adjusted basis. Upravený základ. Cenová nebo jiná základna majetku snižená v důsledku odčitatelného nebo přípustného odpisu a zvýšená v důsledku zvýšení kapitálu. Viz Basis.

Adjusted cost basis. Upravená cenová základna. Pro účely daně z příjmu, původní náklady plus doplňky ke kapitálu minus odpisy — výsledkem je „adjusted cost basis“. Herder v. Helvering, 70 U.S. App. D. C. 287, 106 F.2d 153, 162.

Adjusted gross estate. Upravená celková pozůstalost. Celková pozůstalost minus výdaje podle 2053 a 2054 I.R.C. (Daňového zákoníku) se rovná „adjusted gross estate“. Obecně výdaje podle 2053 a 2054 I.R.C. zahrnují výdaje spojené se správou pozůstalosti, dluhy zůstavitele a ztráty utrpěné během vyřizování pozůstalosti. Padesát procent upravené celkové pozůstalosti jsou maximální částkou pro manželskou srážku, přípustnou pro účely dědické daně. Viz Administration expense; Gross estate; Marital deduction.

Adjusted gross income. Upravený hrubý příjem. Daňové vymezení ve vztahu k jednotlivým daňovým poplatníkům. Obecně znamená hrubý příjem minus obchodní výdaje, výdaje přičitatelné z důvodu tvorby nájemného nebo licenčních poplatků, srážku přípustnou v důsledku kapitálové ztráty a určité osobní výdaje. Viz také Gross income.

Adjusted ordinary gross income. Upravený běžný hrubý příjem. Vymezení týkající se daně z personální

holdingové společnosti ukládané 541 I.R.C. (Daňového zákoníku). Upravený běžný hrubý příjem je hrubý příjem společnosti minus kapitálové zisky, příjmy podle 1231 a určité výdaje. I.R.C. 543 (b) (2). Viz také Personal holding company income.

Adjuster. Odhadce, likvidátor, dispašer. Osoba jmenovaná k vyřízení věci; k jejímu upřesnění, úpravě nebo rozhodnutí. Ten, kdo provádí jakékoli urovnání nebo vypořádání, nebo kdo určuje částku nároku, jako např. nároku proti pojišťovací společnosti. Zástupce pojistitele, který provádí vymezení rozsahu ručení společnosti za škodu v případě, že je předložen nárok. Osoba, která jedná za pojišťovací společnost nebo za pojištěného při určení a vypořádání nároků. „Public“ adjusters („veřejní“ likvidátoři) zastupují žadatele pouze tím, že předkládají jejich nároky pojistiteli. „Average“ adjusters („havarijní“ dispašeri) se specializují na vyřizování námořních škod. Viz Claim adjuster; Claimant adjuster; Independent adjuster.

Adjusting entry. Opravná vyrovnávací položka. Účetní záznam prováděný ke konci účetního období k registraci původně neuznaných poplatků a výdajů a změn v aktivech a pasivech. Opravný záznam se může rovněž vyskytovat jako výsledek chyby provedené v předchozím období, vyžadující upravující nebo opravný záznam v běžném období.

Adjustment. Úprava; uspořádání, dispaš. V pojistném právu vypořádání škody je určení její částky a příslušná distribuce této částky mezi ty, kteří za její úhradu ručí. Stanovení a upřesnění částky odškodnění, na kterou má pojištěný, po všech provedených náhradách a odpočtech, na základě pojistky nárok a určení poměru, který je povinen každý pojistitel z důvodu ručení zaplatit.

V daňové praxi, oprava chybného vymezení schodku. Hopper v. Government of Virgin Islands, C. A. Virgin Islands, 550 F.2d 844, 847.

Adjustment board. Viz Board of adjustment.

Adjustment bond. Viz Bond.

Adjustment securities. Úprava cenných papírů. Akcie a obligace, které jsou vydávány během reorganizace společnosti.

Adjutant general. Generální adjutant. Úředník ve službě Národní gardy jednoho ze států USA. Administrativní náčelník vojenské jednotky mající generální štáb.

Adjuvari quippe nos, non decipi, beneficio oportet. To, co je zamýšleno v náš prospěch, by nám mělo být ku prospěchu, nikoli k újmě. (Druh depozita zvaný „loan“ — půjčka musí být ve prospěch půjčitele, nikoli k jeho újmě.)

Ad largum. Volně, venku; jako např. title at large (volný titul), assize at large (venkovní zasedání soudu). Rovněž na svobodě; volně nebo neomezeně. *Ire ad largum*, jíti na svobodu. Výrok poroty byl původně nazýván „verdict at large“.

Adlegiare. Zbavit se viny z trestného činu na základě přísahy.

Ad libitum. Podle libosti. 3 Bl. Comm. 292.

Ad litem. Ke sporu; pro účely sporu; dokud probíhá spor. Opatrovník *ad litem* je opatrovník jmenovaný k vedení sporu nebo jako odpůrce ve prospěch strany, která je nezpůsobilá z důvodu nezletilosti nebo jinak.

Ad lucrandum vel perdendum. K zisku nebo ztrátě. Důrazná slova ve starých písemných zmocněních. Někdy vyjadřováno v angličtině slovy „to lose and gain“ (ztratit a získat).

Ad majorem cautelam. K větší opatrnosti, jistotě.

Admanuensis. Osoba přísahající s rukou na Bibli.

Ad manum. K ruce; připraven k použití. *Et querens sec-tam habeat ad manum*; a žalobce at' má svůj spor okamžitě k dispozici.

Admeasurement. Určení na základě měření; vyměření; převedení nebo rozdělení na základě měření, tzn. na základě pevného množství nebo hodnoty, s určitými limity nebo v konečných a pevných rozměrech.

Admeasurement of dower. Úprava vdovského podílu. Nápravný prostředek v rámci common law, který má k dispozici dědic, jakmile dosáhne zletilosti, aby upravil převod vdovského podílu, provedený v době jeho nezletilosti, na základě něhož vdova obdržela více, než na co měla právní nárok.

Admeasurement of pasture. Úprava pastviny. V anglickém právu writ, který byl vynášen mezi těmi, kdo měli občinu se služebností pastvy, nebo společná práva vzniklá na základě sousedství, v případech, kdy kdokoli nebo více z nich přepřloval občinu více kusy dobytka než měl. Tento nápravný prostředek byl v Anglii i ve Spojených státech již před dlouhou dobou zrušen.

Admeasurement, writ of. Writ o úpravě. Nápravný prostředek common law, který je k dispozici proti osobám, které se zmocnily podílu většího, než jaký jim náleží, ve dvou následujících případech: admeasurement of dower (úprava vdovského podílu) a admeasurement of pasture (úprava pastviny).

Ad medium filum aquae. Do střední čáry proudu. *Viz* Ad filum aquae.

Ad medium filum viae. Do střední čáry cesty.

Ad melius inquirendum. Writ určený koronerovi (ohledávací mrtvol), nařizující mu provést druhé ohledání.

Admensuratio. Ve starém anglickém právu admeasurement (úprava, vyměření).

Adminicle. Opora, podpora. Užíváno jako anglické slovo ve statutu 1 Edw. IV., c.1, ve smyslu pomoc nebo podpora. V kontinentálním právu nedokonalý důkaz.

Adminicular. Pomocný nebo podřízený ve vztahu k něčemu. „Vražda by byla *adminicular* (pomocná) ve vztahu k loupeži“ (tzn. byla spáchána za účelem jejího uskutečnění nebo dokonání).

Adminicular evidence. Pomocný nebo doplňující důkaz; takový, jaký je předkládán za účelem vysvětlení a doplnění jiného důkazu. (Užíván hlavně v kanonickém právu.)

Adminiculate. Podat pomocný důkaz.

Adminiculator. Úředník v římskokatolické církvi, který se staral o zaopatření vdov, sirotků a postižených osob.

Adminiculum. Lat. Opora; podpora; doplněk. Pomoc nebo podpora něčeho jiného, buď práva nebo důkazu práva. Užívá se hlavně k označení důkazu předloženého na pomoc nebo podporu jiného důkazu, bez něhož je nedokonalý.

Administer. Spravovat nebo řídit. *Glocksien v. Holmes*, 299 Ky. 626, 186 S.W.2d 634, 637. Zastávat úřad;

ujmout se činnosti; naříditi věci; mít na starosti vedení záležitosti při užívání věcí k jejich účelu; vypořádat a rozdělit pozůstalost zůstavitele. Rovněž vzít, jako např. pod přísahu; naříditi nebo přinutit něco si vzít.

To „administer“ a decree (nařízení) znamená provést nařízení, vynutit jeho ustanovení, rozhodovat spory ohledně jeho významu, analyzovat a vykládat jeho text. *U.S. v. Hennen*, D. C. Nev., 300 F. Supp. 256, 263.

To „administer“ trusts (trusty) znamená spravovat, řídit nebo kontrolovat záležitosti takových trustů. *Wisconsin Dept. of Taxation v. Pabst*, 15 Wis.2d 195, 112 N.W.2d 161, 164, 165.

Použit, jako lék nebo nápravný prostředek; dát, jako dávku něčeho prospěšného nebo vhodného. *Barfield v. State*, 71 Okl. Cr. 195, 110 P.2d 316, 317. Přinutit nějakou osobu nebo dosáhnout toho, aby si vzala nějakou drogu nebo jinou látku; naříditi a přinutit někoho k požití léku, jedu nebo drogy.

Administration. Správa. Vedení nebo řízení úřadu nebo zaměstnání; plnění výkonných povinností instituce, podniku apod. Ve veřejném právu administration of government (výkon vlády) znamená praktické vedení a řízení oddělení exekutivy nebo veřejného aparátu nebo funkcí, nebo činnosti různých orgánů nebo úřadů. Řízení nebo dohled nad jakýmkoli úřadem, službou nebo zaměstnáním. *Greene v. Wheeler*, C.C.A. Wis., 29 F.2d 468, 469. Pojem „administration“ (administrativa) je rovněž konvenčně používán na celou třídu veřejných úředníků nebo osob ve funkci vedení exekutivního oddělení.

Administration expense. Výdaje na správu pozůstalosti. Výdaje na správu pozůstalosti zahrnují částky hrazené v souvislosti se spravováním pozůstalosti, které jsou odčitatelné při výpočtu dědických daní. Srážky jsou přípustné pro takové výdaje nebo nároky pouze do té míry, jak jsou „odpočitatelné podle zákonů jurisdikce“, v jejímž rámci je pozůstalost spravována. *I.R.C.* (Daňový zákoník) 2053.

Administration letters. Jmenovací listiny správce pozůstalosti. Instrument, na základě něhož správce nebo správkyně pozůstalosti je oprávněn(a) dědickým soudem, soudcem pozůstalostního soudu (surrogate) nebo jiným příslušným úředníkem k tomu, být pověřen(a) správou majetku nějaké pozůstalosti. *Viz* Administration.

Administration of estates. Správa pozůstalosti. Správa a vyřizování pozůstalosti osoby, která nezanechala závět, nebo pozůstalosti pořizovatele závěti, který nemá žádného vykonavatele, vykonávané pod dohledem soudu osobou řádně kvalifikovanou a zákonně jmenovanou, a zahrnující obvykle: (1) shromáždění aktiv zůstavitele; (2) vyplacení dluhů a nároků uplatňovaných proti pozůstalosti; (3) zaplacení dědických daní; (4) rozdělení zbytku pozůstalosti mezi oprávněné osoby. Správa pozůstalosti počíná běžet ode dne smrti osoby do doby rozdělení veškerých aktiv a zaplacení pasív. Taková správa je vedena správcem nebo vykonavatelem. *Viz* Administrator; Letters of Administration.

Správa pozůstalosti se zásadně rozlišuje podle následujících druhů:

Ad colligendum bona defuneti. Ke shromáždění majetku zůstavitele. Jsou uděleny zvláštní jmenovací listiny správce pozůstalosti jedné nebo více osobám, které je zmocňují shromáždit a udržovat majetek zůstavitele.

Ad prosequendum. K soudnímu řízení. Správce pozůstalosti jmenovaný k podání určité žaloby nebo jako její odpůrce (např. smrt způsobená nedbalostí jiného) nebo žalob, které se týkají pozůstalosti.

Ancillary administration (podpůrná správa pozůstalosti) je pomocná a podřízená ve vztahu ke správě v místě bydliště zůstavitele; může být vykonávána v kterémkoli cizím státě nebo zemi, kde se majetek nachází, a jejím účelem je pouze shromáždit takový majetek a zaplacení dluhů v daném místě.

Cum testamento annexo (CTA). S připojenou závětí. Správa pozůstalosti s připojenou závětí. Správa nařizovaná v případech, kdy zůstavitel ve své poslední vůli nejmenoval žádné vykonavatele, nebo tam, kde v poslední vůli jmenovaní vykonavatelé nejsou způsobilí jednat, zemřeli nebo odmítají jednat.

De bonis non (DBN). O nevyřízeném majetku. Správa nařizovaná za účelem spravování těch částí majetku zůstavitele, které nebyly spravovány původním vykonavatelem nebo správcem.

De bonis non cum testamento annexo (DBNCTA). O nevyřízeném majetku s připojenou závětí. Správa, která je nařizována v případě, že vykonavatel země a zanechá část pozůstalosti nevyřízené.

Durante absentia. Během nepřítomnosti. Správa, která je nařizována během nepřítomnosti vykonavatele, dokud nevykáže závět, resp. dokud ji nedá schválit soudem.

Durante minori aetate. Během nezletilosti. Existuje tam, kde vykonavatelem je stanoven nezletilý, v kterémžto případě bude správa s připojenou závětí nařízena jiné osobě během nezletilosti takového vykonavatele do doby, kdy dosáhne zákonného věku se způsobilostí jednat.

Foreign administration. Zahraniční správa. Správa vykonávaná na základě plné moci řádně udělené zahraniční mocí.

General administration. Všeobecná správa. Udělení plné moci k spravování celé pozůstalosti zůstavitele, bez omezení, ať již na základě intestátních pravidel nebo s připojenou závětí.

Pendente lite. Během sporu. Správa nařizovaná během doby trvání sporu dotýkajícího se platnosti závěti.

Public administration (veřejná správa) je správou vedenou (v některých jurisdikcích) úředníkem nazývaným public administrator (veřejný správce), který je jmenován k spravování pozůstalosti v případech, kde zůstavitel nezanechal žádnou osobu oprávněnou žádat o jmenovací listinu.

Special administration. Zvláštní správa. Oprávnění vykonávat správu ohledně několika málo zvláštních kusů majetku zůstavitele, na rozdíl od oprávnění spravovat jeho celou pozůstalost.

Administrative. Administrativní. Vztahuje se nebo náleží ke slovu „administration“, zejména vedení, jako např. vedoucí, řídící, nařizující nebo dohlížející, provedení, uplatnění nebo řízení osob nebo věcí. *Fluet v. McCabe*, 299 Mass. 173, 12 N.E.2d 89, 93. Zejména mající charakter exekutivní nebo ministerské činnosti. *Mauritz v. Schwind*, Tex. Civ. App., 101 S.W.2d 1085, 1090. V tomto smyslu administrativní funkce nebo úkony se odlišují od takových, jako jsou např. soudní. *People ex rel. Van Sickle v. Austin*, 20 App. Div. 1, 46 N.Y.S. 526.

Administrative acts. Administrativní, správní akty. Takové akty, které jsou nezbytné k provedení legislativních principů a cílů již vyhlášených zákonodárným orgánem, nebo takové jako např. akty, které zákonodárný orgán převedl na základě svého ustavujícího předpisu. *Ex parte McDonough*, 27 Cal. App.2d 155, 80 P.2d 485, 487.

Administrative adjudication. Správní rozhodovací řízení. Proces, pomocí něhož administrativní orgán vydá nějaké nařízení, které je ve své formě afirmativní, negativní, prikazující nebo zakazující nebo deklaratorní. *Adm. Procedure Act* (Zákon o správním řízení), 5 U.S.C.A. (Anotovaný zákoník USA) 551.

Administrative agency. Správní orgán, dosl. „administrativní agentura“, úřad. Vládní orgán pověřený správou a zaváděním zvláštního zákonodárství. Příklady jsou komise pro náhrady pracovníkům, Komise pro federální obchod, *Hastings Mfg. Co. v. Federal Trade Commission*, C.C.A. 6th, 153 F.2d 253, certiorari denied 328 U.S. 853, 66 S. Ct. 1344, 90 L. Ed. 1626; daňové komise, *First State Bank of Mountainair v. State Tax Commission*, 40 N.M. 319, 59 P.2d 667; komise pro veřejnou službu, *New York Cent. R. Co. v. Public Service Commission*, 212 Ind. 329, 7 N.E.2d 957; apod. Kromě „agency“ se mohou takové vládní orgány nazývat commissions (komise), corporations (sdružení, např. F.D.I.C.), boards (rady, výbory), departments (ministerstva, oddělení) nebo divisions (oddělení).

Pojem „agentura“ zahrnuje jakékoli ministerstvo nebo oddělení, nezávislou instituci, komisi, správu, úřad, výbor nebo radu nebo kancelář Spojených států nebo jakoukoli korporaci nebo sdružení, v nichž mají Spojené státy majetkovou účast, ledaže ze souvislosti vyplývá, že takový pojem by měl být použit v omezenějším smyslu. 18 U.S.C.A. (Anotovaný zákoník USA) 1.

Administrative authority. Správní moc. Moc nebo oprávnění administrativního orgánu nebo jeho vedoucího provádět zákonná ustanovení, jimiž byl úřad vytvořen, jakož i vydávat nařízení k vedení jednání před agenturou; odlišuje se od zákonodárné moci vydávat zákony.

Administrative board. Administrativní, správní výbor nebo rada. Tento pojem je velmi široký a zahrnuje orgány vykonávající různé funkce, z nichž některé zahrnují nařízení nebo jiné úkony prováděné ex parte (pouze s jednou ze stran) nebo bez úplného projednání, pokud jde o operativní skutečnosti, zatímco jiné jsou prováděny pouze po předvolání a projednání, a funkce prvně uvedeného druhu jsou zjevně „administrativní“ a funkce posléze uvedené jsou „quasi judicial“ (jakoby soudní, obdobné soudním). *Beaverdale Memorial Park v. Danaher*, 127 Conn. 175, 15 A.2d 17, 21. Administrativní výbory se odlišují od „soudů“ v tom, že výbory často představují veřejné zájmy, které jsou výborům svěřeny, zatímco soudy se zabývají spornými právy stran, které mají rozporné zájmy. *Rommell v. Walsh*, 127 Conn. 16, 15 A.2d 6, 9.

Administrative collateral estoppel. Administrativní kolaterální estoppel (překážka uplatnění nároku, *viz tam*). Principy této doktríny estopelu se uplatní tehdy, když administrativní agentura jedná jako soudní moc a rozhoduje faktické sporné věci, u kterých měly strany přiměřenou příležitost je řešit před soudem; vychází otázkou šetření je, zda je dřívější řízení ve své podstatě ekvivalentní řízení soudnímu. *City Wide Learning Center, Inc. v. William C. Smith & Co., Inc.*, D. C. App., 488 A.2d 1310, 1313.